

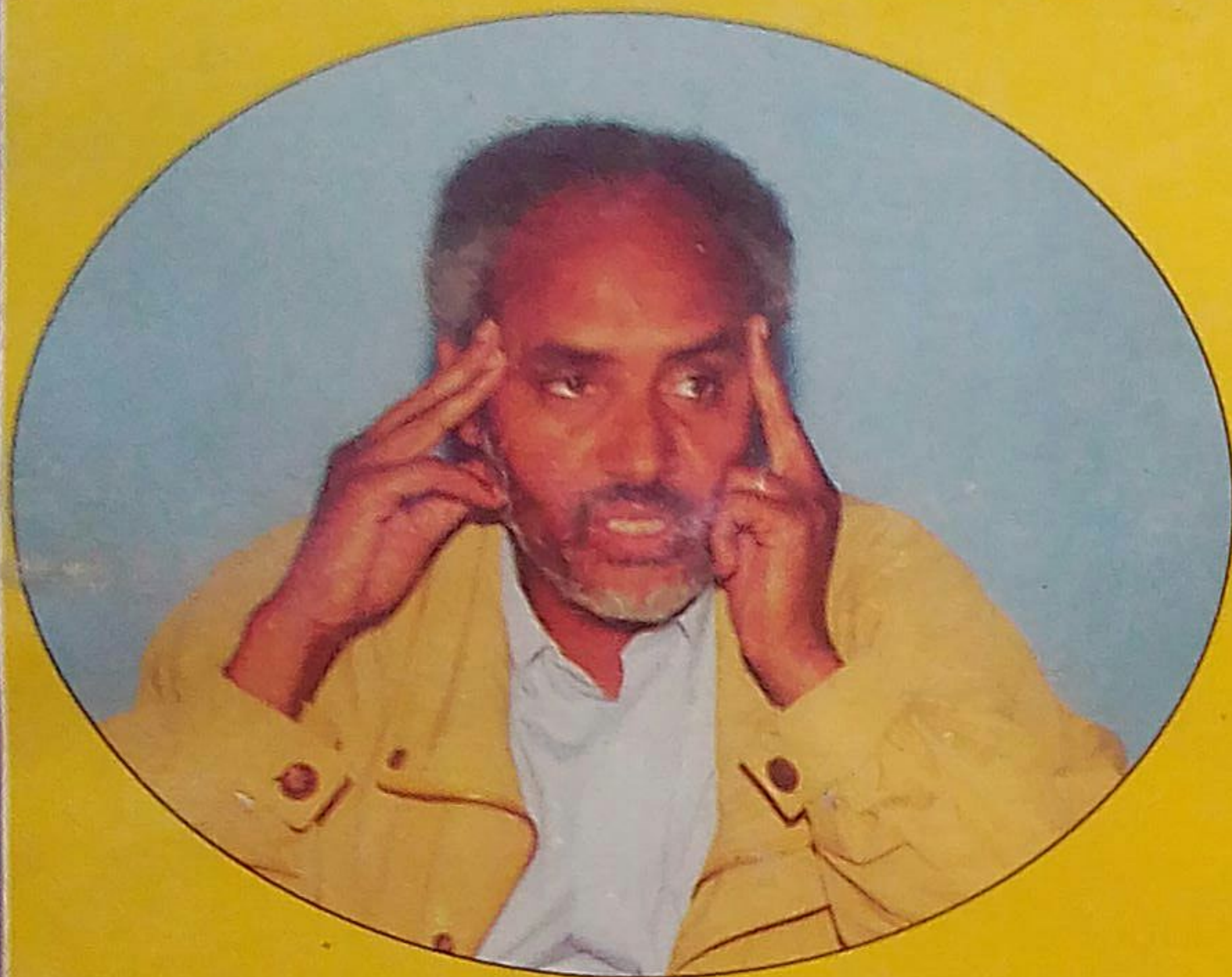

- መርከቶና የወደፊት እጣዋ
- ከካህሊል ጅብራን ትረካዎች
- "እደፍርስና አንባቢዎቼ"...
- የ21ኛው ክፍለ ዘመን ሮቦቶችና ሌሎችም

ቅፅ 1

ቁጥር 1

ጥር 1993 ዓ.ም

የአሰብ ወይብ አጋዋ ባለቤትነት
ወደ ሀዘቂ የአገልግሎት አዘብ ነው
ዶ/ር በዩን ደግሮስ

አሰብን በመውረር
የአሰብንን ስህተት
መደገም አንፈልግም
አቶ በረከቱ ሰሙኤል

“አሰብን በመውረር የሻዕቢያን ስህተት መድገም አንፈልግም”

አቶ በረከት ስምዖን

በ1949 ዓ.ም. በጎንደር ከተማ ተወለዱ። የመጀመሪያና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን በጎንደር ከተማ አጠናቀዋል። በ1967 ዓ.ም. እድገት በጎብረት ዘመቻ ተሳትፈዋል። በዚህ ጊዜ የኢህአፓ አባል ሆነዋል። 1968 ዓ.ም. በወቅቱ በሰሜን ጎንደር አካባቢ የትጥቅ ትግል ጀምሮ ወደነበረው የኢህአፓ ሠራዊት ጋር በመቀላቀል በሠራዊቱ አባልነት ለአራት ዓመት ቆይተዋል። በኋላ በ1971-72 ከኢህአፓ ጋር በመሠረታዊ የትግል ጥያቄዎች ላይ ልዩነት በመፈጠሩና ለመስማማት ብለመቻላቸው በ1972 መጨረሻ ላይ ከኢህአፓ ተገንጥለው 1973 (አህጼን) የኢትዮጵያ ሕዝቦች ዴሞክራሲያዊ ንቅናቄን ከመሠረቱት አንዱ ናቸው። ለአለፉት 20 ዓመታት በትግሉ እንቅስቃሴ ሲያደርጉ ቆይተዋል። አቶ በረከት ስምዖንን በኢትዮጵያና በኤርትራ መካከል ሰለተፈረመው የሰላም ስምምነትና በቅርቡ በለሚካሄደው የወረዳና የቀበሌ ምርጫ አነጋግረናቸዋል።

ዘመን፤ በኤርትራና በኢትዮጵያ መካከል የሰላም ስምምነት ተፈርሟል። ስምምነቱ የአሰብን ወደብ ካላካተተ የኢትዮጵያን ጥቅም አያስጠብቅም የሚሉ ወገኖች አሉ። ይሄን እንዴት ያዩታል? የአሰብን ወደብ ጉዳይ በስምምነቱ ውስጥ ማስገባት ይቻል ነበር?

አቶ በረከት፡- በመሠረቱ ስምምነቱ የኢትዮጵያን ጥቅም ያስጠብቃል አያስጠብቅም ብሎ ለመመልከት፤ ኢትዮጵያ ስምምነቱ እንዲደረግ የምትፈልግባቸው የነበሩትን ምክንያቶች አንድ ባንድ ዘርዘሮ ማስቀመጥ ተገቢ ነው።

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ መንግሥት የሚከተለው የውጭ ጉዳይ ፖሊሲ የኢትዮጵያን ሕዝቦች ሀገራዊ ጥቅም መሠረት ያደረገ ነው።

ፖሊሲው በአንድ በኩል በሀገር ውስጥ ባለው የተፈጥሮና ሰብአዊ ሀብት በአግባቡ እንድትጠቀምና አልምታ ከድህነት እንድትላቀቅ፤ ሕዝቦች ለእድገትና ለብልጽግና እንዲበቁ የማድረግ ዓላማ አለው። በሌላ በኩል በኢትዮጵያ ውስጥ እንዲመጣ የምንፈልገው ለውጥ በአፍሪካ ቀንድ አካባቢ ተመሳሳይ እድገት የሚታይበትና ሁሉም ሕዝቦች የሚጠቀሙበት ሁኔታ መኖር አለበት ብሎ ያምናል። ይሄ እንደተጠበቀ ሆኖ ለሀገራችን የታለ መውን የእድገት ፕሮግራም ተግባራዊ ለማድረግ ሠላም እንደሚያስፈልገን ይታመናል። ከሁሉም ጉረቤት ሀገሮች ጋር በእኩልነትና በመከባበር ላይ የተመሠረተ የውጭ ጉዳይ ፖሊሲ እንከተላለን፤ መልካም ጉርብትና

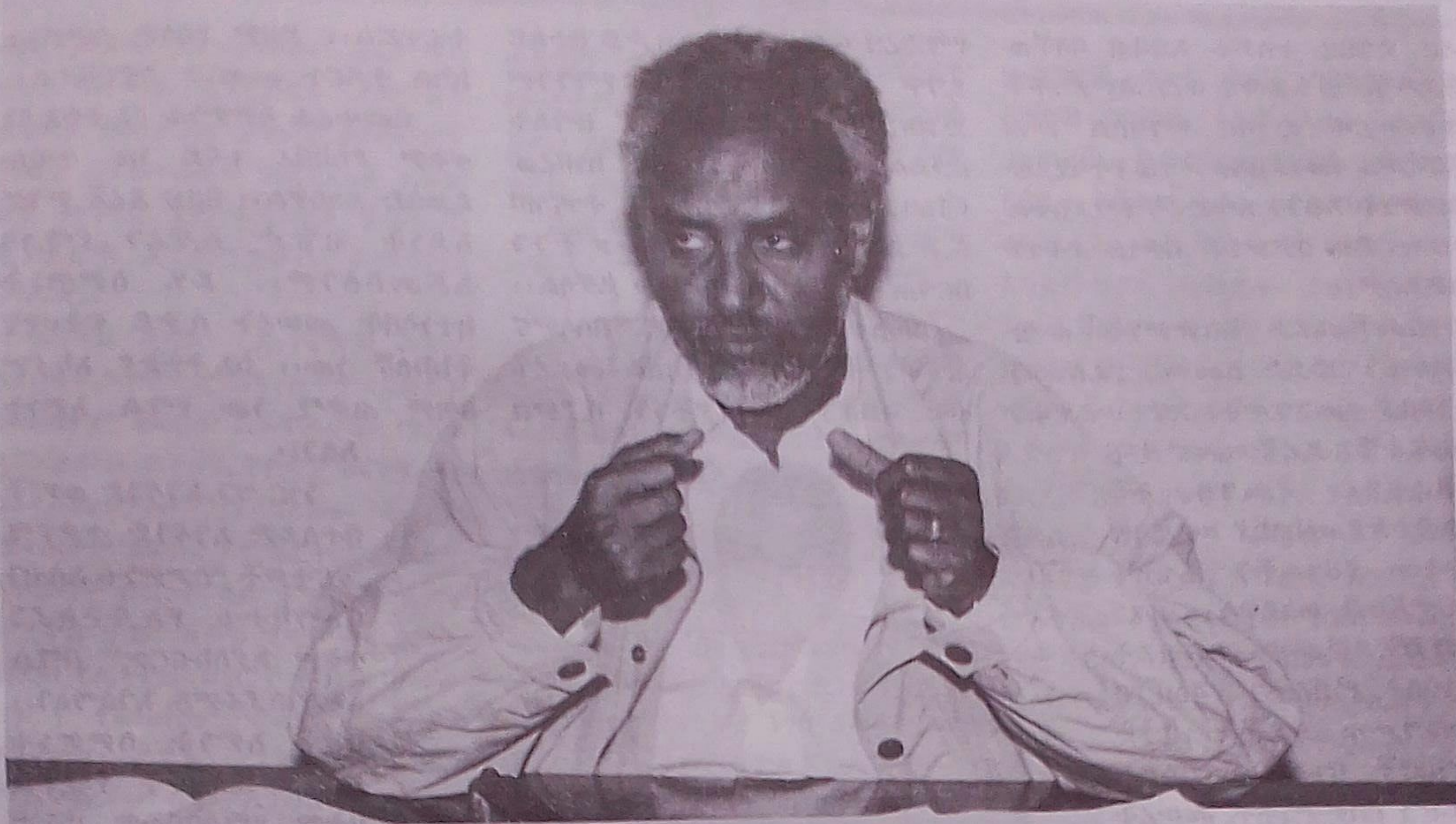
እንዲኖረን እናደርጋለን የሚል ፖሊሲ ለንከተል ቆይተናል።

በርግጥ በኢትዮጵያና በአገራችን ሀገሮች መካከል ያለው ድንበር በወጥተክለለበት ሁኔታ አልነበረም። መንግሥት ድንበሩ በወጥ እንዲካለል የማድረግ ፍላጎት ከመጀመሪያው ይዞ ይንቀሳቀስ ነበር።

ድንበራችንን ከሌሎች ጋር በወጥ የማካለል ጥረት እየቀጠልን ባለንበትም ነው የሻዕቢያ መንግሥት በእብሪት ተነሳሽቶ በ1990 ዓ.ም. በግንቦት ወር ላይ ሀገራችንን የወረረው።

ስለዚህ የኢትዮጵያ መንግሥት ጥንኛ ፍላጎት የተፈፀመው ወረራው ከተቻለ በሰላም ካልሆነ ደግሞ በሀይላችን እንዲቀለበስ የማድረግ ነው። ሌላው ወረራው በሚቀለበስበት ጊዜ የኢትዮጵያ

“የአሰብ ወደብ ሕጋዊ ባለቤትነት ጥያቄ የኢትዮጵያ ሕዝብ ጥያቄ ነው”

ዶ/ር በየነ ጴጥሮስ

የአማራጭ ሀይሎች ምክር ቤት ሊቀመንበር ናቸው፡፡ በ1942 የተወለዱት ዶክተር በየነ ጴጥሮስ የአንደኛ ደረጃ ትምህርታቸውን የተከታተሉት ሾኔ ሲሆን በቀጣይም በኩየራና በናዝሬቱ አጼ ገላውዴዎስ ትምህርት ቤት ተምረዋል፡፡ በ1965 ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ሳይንስ ፋኩልቲ በባዮሎጂ የመጀመሪያ ዲግሪያቸውን አግኝተው እዛው በጀማሪ መምህርነት (ግራጂዊት ኢሲስታንት ሌክቸረር) በመሆን ሥራ ጀምረው በእድገት በኅብረት ዘመቻ ጊዜም ኢሉባቦር ዘምተዋል፡፡ ከ1967- 1970 ድረስ በአሜሪካን አገር ከዩኒቨርሲቲ ለፍ ዋስትና ማስተራት ዲግሪያቸውን አግኝተው ተመልሰዋል፡፡ እንደገና ወደ አሜሪካ ተመልሰው በመሄድ በቆላ ጤና ችግሮች (ትሮፒካል ዲዚዝ) ከቱሌን ዩኒቨርሲቲ ደክትሬታቸውን ይዘው ለተጨማሪ ምርምር አትላንታ ቆይተው በ1978 ወደአገራቸው መጡ፡፡ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ እያገለገሉ በነበረበት ጊዜም በተለይ በ1983ቱ የሽግግሩ ቻርተር ጉባዔ ላይ ተካፍለዋል፡፡ የሽግግሩ መንግሥት አባል ሆነው በትምህርት ሚኒስቴር ም/ሚኒስትር በመሆን ለአንድ ዓመት ተኩል ሠርተዋል፡፡ የደቡብ ኅብረትን ከመሠረቱት መካከል አንዱ ናቸው፡፡ ከዚያ የአማራጭ ሀይሎች ም/ቤትን በመወከል በ1992 ዓ.ም. ለፓርላማ ተመርጠዋል፡፡ ዶክተር በየነ ጴጥሮስ በሽግግሩ መንግሥትም ሆነ በፓርላማው ውስጥ የሚያደርጉት ንቁ ተሳትፎ ከማስተማር ሞያቸው አላገዳቸውም፡፡ አሁንም እዚያው በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ እያስተማሩ ነው፡፡ በቀጠሎቻችን መሠረት ቢሮአቸው ሄደን ያነጋገርናቸው ከዩኒቨርሲቲ የማስተማር ሥራቸው ሲመለሱ አግኝተናቸው ነው፡፡ የቃለ ምልልሱን መብቱ ቃል እንሆን፡፡

ዘመን፡- አማራጭ ሀይሎች ምክር ቤት እንደ ድርጅት “የለም” የሚሉ ሰዎች አሉና ስለድርጅትም ህልውና ከሚሰጡት መልስ ብንጀምር፡-

ዶ/ር በየነ፡- “ጥሩ በኔ በኩል አማራጭ ሀይሎች ምክር ቤት “የለም” የሚሉት ሰዎች በምን ማስረጃና መሠረት ላይ ሆነው? ከምን ተነስተው ይህን እንደሚሉ አይገባኝም፡፡ እንደምታዩት (በርካታ ሰዎችና ፊርማዎች ያሉበትን የአማራጭ ሀይሎች ም/ቤት ማዕከላዊ ኮሚቴ አባላት ስብሰባ የፊርማ ቁጥጥር ወረቀት እያሳዩ) ምክር ቤታችን የ17 ድርጅቶች ተወካዮች የሚገኙበት ነው፡፡ ምክር ቤቱ እንደ ፖለቲካ ፓርቲ ከተመዘገበ ወዲህ ልዩነቶችን በማቻቻል እየሠራ ይገኛል፡፡ በእርግጥ ከነዚህ ድርጅቶች መሀል አምስቱ የምክር ቤቱ አደረጃጀት መለወጥ አለበት፤ ብዛት ያላቸው አባል ድርጅቶች በደቡብ ኅብረት ውስጥ ተጠቃለው ለአባልነት

አንድ ሆነው መቅረብ አለባቸው” የሚል ከርከር ይዘው ተነስተው ነበር፡፡ ይህም በም/ቤቱ መተዳደሪያ ደንብ መሠረት የማያስኬዳቸው መሆኑ ሲታወቅ አማራጭ ሀይሎች መሆን የሚገባን “እኛ ነን” በማለት ለብቻቸው የመውጣት ጥያቄን አራምደዋል፡፡ በእኛ በኩል ምክር ቤቱ የተመሠረተው የአባልነት ጥያቄ በጠቅላላ ጉባዔ ዐድቆ ስለሆነ የእናንተንም የመለየት ጥያቄ መወሰን ያለበት የምክር ቤቱ ጠቅላላ ጉባዔ ነውና እስከዚያው ቆይቶ የሚል አቋም ያዝን? በዚህ አልተስማሙም አኩሪነት ወጡ፡፡ የፖለቲካ ድርጅቶች መዝጋቢ ወደሆነው ብሔራዊ የምርጫ ቦርድ ድረስ ሄደው ዕውቅና ለማግኘት ሲሞክሩ እኛ ተቃውመናል፡፡ ብሔራዊ የምርጫ ቦርዱም የም/ቤቱ የመተዳደሪያ ደንብ ከሚያዘውና ከሕጉም አግባብ በመነሳት ጥያቄአቸውን ውድቅ አድርጎታል፡፡ በአጠቃላይ እንግዲህ የምክር ቤቱ አባል ከሆኑት 17 ድርጅቶች

ዳር ድንበር ተለይቶ አግባብ ባላቸው ዓለም አቀፍ እውቀትና ባላቸው ስምምነቶች ተመሥርቶ ድንበር የማካለል ሥራ እንዲሠራ ነው። በአሁኑ ጊዜ የተካሄደው ስምምነት ይህንን ለማድረግ የሚያስችል ነው። ይህ ስምምነት በቀላሉ የተገኘ አይደለም።

በመጀመሪያ ከስምምነት ውጭ ፍላጎቱን በኃይል ለመጫን የፈለገውን የሻዕቢያ መንግሥት እና ሠራዊቱን በከፍተኛ ደረጃ መምታት ነበረብን። መንግሥት፣ የኢትዮጵያ መከላከያ ሠራዊትና መላው የሀገራችን ሕዝቦች እርምጃውን ወስደዋል። ይሄን በማድረጋቸውም በአብራት ተነሳሾች የነበረውን የሻዕቢያን መንግሥት ሳይወድ በግድ ድንበሮች በጉልበትና በኃይል ሳይሆን በስምምነቶች መሠረት ማካለል የሚገባቸው መሆኑን ችለናል። ይሄ የኢትዮጵያ መንግሥት ከተነሳበት ከጉረቤቶቻችን

የማድረግ ፍላጎት አንፃር ሲታይ በተለይ ደግሞ በአብራት ተነሳሾች የማንንም ድንበር እየዘለለ “የእኔ ነው” በማለት በኃይል ለመንጠቅ ይፈልግ ከነበረው የሻዕቢያ አቋምና ድርጊት ጋር ተገናዝቦ ሲታይ ስምምነቱ ፍላጎታችንን በርግጠኝነት ያሳካ ነበር ማለት ይቻላል።

በሁለተኛ ደረጃ ድንበሩ በሰላምና ሕግ-ቅን ተንተርሶ እንዲካለል መደረጉ ብቻ ሳይሆን አካባቢያችንን ሲያምስ

ተፈጥሯል። ይህም የሰላም ስምምነቱ አካል ተደርጎ መወሰድ ይኖርበታል። በመሠረቱ ስምምነቱ የኢትዮጵያን ጥቅም ያስከበረ ጉዳይ ነው ተብሎ ሊወሰድ ይገባዋል። በዚህ ደረጃ ምንም አይነት ብሽታ ሊኖረን የሚገባ አይመስለንም። ይሄ ስምምነት ከተነሳበት መሠረት ሲታይ ፍትህዊና ትክክለኛ ነው። ከኢትዮጵያ አኳያም በጣም ጠቃሚ ነው የሚል እምነት አለን።

ነገር ግን አንዳንድ ወገኖች በተለይም አንዳንድ ተቃዋሚ ፓርቲዎች “ስምምነቱ አሰብን ባለማካተቱ የኢትዮጵያን ጥቅም አያስከብርም” በሚል አቋም ሲያራምዱ እንሰማለን። በእኛ እምነት ስምምነቱ አሰብን ሊያካትት የሚችል በትም የሚገባበትም ሁኔታ አልነበረም። መነሻው አሰብን የማስመለስ ወይም ደግሞ አሰብን በቁጥጥር ሥር

መንግሥት ከተነሳበት ከጉረቤቶቻችን የነበረውን የሻዕቢያ መንግሥት አይቀጡ የማድረግ ፍላጎት አይደለም። በአንድ ጋር ያሉን ድንበሮች በሙሉ ሕጋዊና ቅጣት ተቀጥቶ ሳይወድ በግድ አደብ በኩል አካባቢያችን አጉራ ዘለል በሆኑ ሰላማዊ በሆኑ መንገድ እንዲካለሉ እንዲገባ ለማድረግ የሚገደድበት ሁኔታ መንግሥታት እንዳይታመስና እነዚህ

መሀል አምስቱ ሲወጡ አሥራ ሁለት ድርጅቶች በአባልነት ይገኛሉ። ኃላፊነታቸውንም እየተወጡ ነው። ስለዚህ የአማራጭ ሀይሎች ምክር ቤት ህልውና ፈጽሞ የሚያጠያይቅ አይደለም። ለዚህ ማረጋገጫው በአሁኑ ጊዜ በፌዴራሉ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አራት መቀመጫዎች አሉት። አሁንም ለወረዳና ለቀበሌ ምክር ቤቶች ተወዳዳሪዎችን አቅርቧል።

ዘመን:- አማራጭ ሀይሎች ምክር ቤት ሀገር አቀፍ ፓርቲ ነው ማለት ይቻላል?

ዶ/ር በየነ:- አዎ! በሚገባ! ሀገር አቀፍ ፓርቲ ስለሆነም ነው አባሎቻችን ጠንክር ብለው በሚገኙበት ስፍራ ሁሉ የምንወዳደረው። ለምሳሌ በአሁኑ ምርጫ በአሮሚያ ክልል በጅማ ዞን፣ በምሥራቅ ሸዋ ዞን በሲራሮ ወረዳና በአዲስ አበባ አባሎቻችን እየተወዳደሩ ነው። በደቡብ ክልል እንወዳደራለን።

ዘመን:- የአማራጭ ሀይሎች ምክር ቤት ዓላማ ምንድነው?

ዶ/ር በየነ:- የድርጅቱ ዓላማዎች በመሠረቱ መድብለ ፓርቲ ሥርዓትን ማስፈን፣ የነፃ ገበያ ኢኮኖሚን ማስፋፋት፣ መሬት የአራሹ ገበሬ ንብረት እንዲሆን ማድረግ ነው። ይህን ሁሉ የምናደርገው ደግሞ በኢትዮጵያ አንድነት ሙሉ በሙሉ በማመን ነው። በዚህ አቋማችን መሠረትም እስከመገን ጠል የሚለውን ሀሳብ አንደግፍም። “የመፋታት ጥያቄ ሕገ መንግሥታዊ ድንጋጌ(መብት) ሆኖ መቀመጥ የለበትም” የሚል አቋም አለን። በተጨማሪም “አንድ ሰው አንድ ድምፅ” የሚለውን ሥርዓት እናራምዳለን። ይህም የብሔር ብሔረሰቦችን የራስ ዕድል በራስ መወሰን የሚለውን መርህ

መቀበልን ማካተት እንደሚችል እናምናለን። ይህ አቋማችን ደግሞ ድርጅታችን ሀገራዊ ፓርቲ መሆኑን ያሳያል።

ዘመን:- የኢትዮ-ኤርትራን ችግር ለመፍታት የተደረገውን የሰላም ስምምነት ድርጅትዎ ሙሉ በሙሉ አልተቀበለውም፤ ምክንያታችሁ ምንድነው?

ዶ/ር በየነ:- ሰላማዊ መፍትሄ ለመሻት የተደረገውን ጥረት እንደግፋለን። በሀገር ውስጥም ሆነ በውጭ አገር ያሉት አባሎቻችን ከመጀመሪያው አንስቶ ሰላማዊ መፍትሄ እንዲፈለግ ሲያሳስቡና አበክረው ሲያስገነዝቡ ቆይተዋል።

ዘመን:- በዚህ ረገድ ያለዎት አማራጭ የመደራደሪያ ሀሳብ ምንድነው?

ዶ/ር በየነ:- የኢትዮጵያ ወገን መውሰድ የነበረበት ሌላ አማራጭ ፈጽሞ እንዳልነበር አድርጎ መቁጠር አንችልም። ለሀገሪቱ ዘላቂ ጥቅም ሲባል በተለያዩ መልኩ “ስጥቶ ለመውሰድ” ተዘጋጅቶ መቅረብ ነበረበት። እያንዳንዱ ሀገር ከራሱ ዘላቂ ጥቅም አንፃር ለድርድሩ በመጀመሪያ ደረጃ ያስቀመጣቸው ጉዳዮች ይኖራሉ። በኢትዮጵያ ወገን የወደብ ባለቤትነት ጉዳይ ከመጀመሪያዎቹ ረድፍ የመደራደሪያ ነጥቦች ውስጥ መቅረብ ነበረበት። ለዚህም ምክንያታችን ከዚህ ቀደም ኤርትራ ነፃ ወጣች በተባለበት ጊዜ የተገመተው በሁለቱም መንግሥቶች መካከል የሚኖረው የመተሳሰብና የመቻቻሉ ታላቅ በዘግኖች የርስ በርስ የመተሳለቅ ጦርነት መሠረተቢስ ግምት ሆኖ በመገኘቱና ይህ የወደብ ባለቤትነት ጥያቄ ለወደፊቱ አስተማማኝ የሆነ መፍትሄ ማግኘት ስላለበት ነው። ሌላው ይህ የሀገሪቱ የወደብ ባለቤትነት ጥያቄ የኢትዮጵያን ሕዝብ የሚያሳምን ተገቢ ምላሽ እስካላገኘ ድረስ ይህንን ጥያቄ

መንግሥታት ፍላጎታቸውን በሌላ ላይ በማድ እየሟሉ እንዲሄዱ የማድረግ ፍላጎት ነው። ይህ ፍላጎት መነሻ ሆኖ ሻዕቢያ በተከተለውና በመረጠው የሕገ-ወጥ መንገድ ሂደት ፍላጎቱን ተግባራዊ ሊያደርግ እንደማይችል ለማሳየት ችለናል።

እንዲህ ሲባል ኢትዮጵያ ወደብ ለያስፈልጋትም ወይም ደግሞ በወደብ የመጠቀም መብት አይኖራትም ማለት አይደለም። ይሄ የኢትዮጵያ መንግሥት ከመጀመሪያው እንደነበረው በወደብ የመጠቀም መብቷን የሚደገፍና በሁሉም አገራዊት ሀገሮች ላይ ተግባራዊ ሊሆኑ የሚችሉ ዓለም አቀፍ ግዴታዎች አሉ። ወደብ የሌላቸው ሀገሮች ወደብ ባላቸው ሀገሮች የመጠቀም ተፈጥሯዊ መብት አላቸው። ይሄን ማንም ሊከለከለው የሚችል መብት አይደለም። ይህ መብት ከኢትዮጵያ ጥቅም አኳያ ተቃራኒ እውን የሚሆንበትን ሁኔታ ለመፍጠር ጥረት ይደረጋል። ሀገሮቹም የራሳቸው ወደቦች ስላሏቸው እነሱም የጋራ ተጠቃሚነት ይኖራቸዋል። እናም በዛ መንገድ ወይም በጋራ ተጠቃሚነት ችግሩን ለመፍታት የሚቻልባቸውን

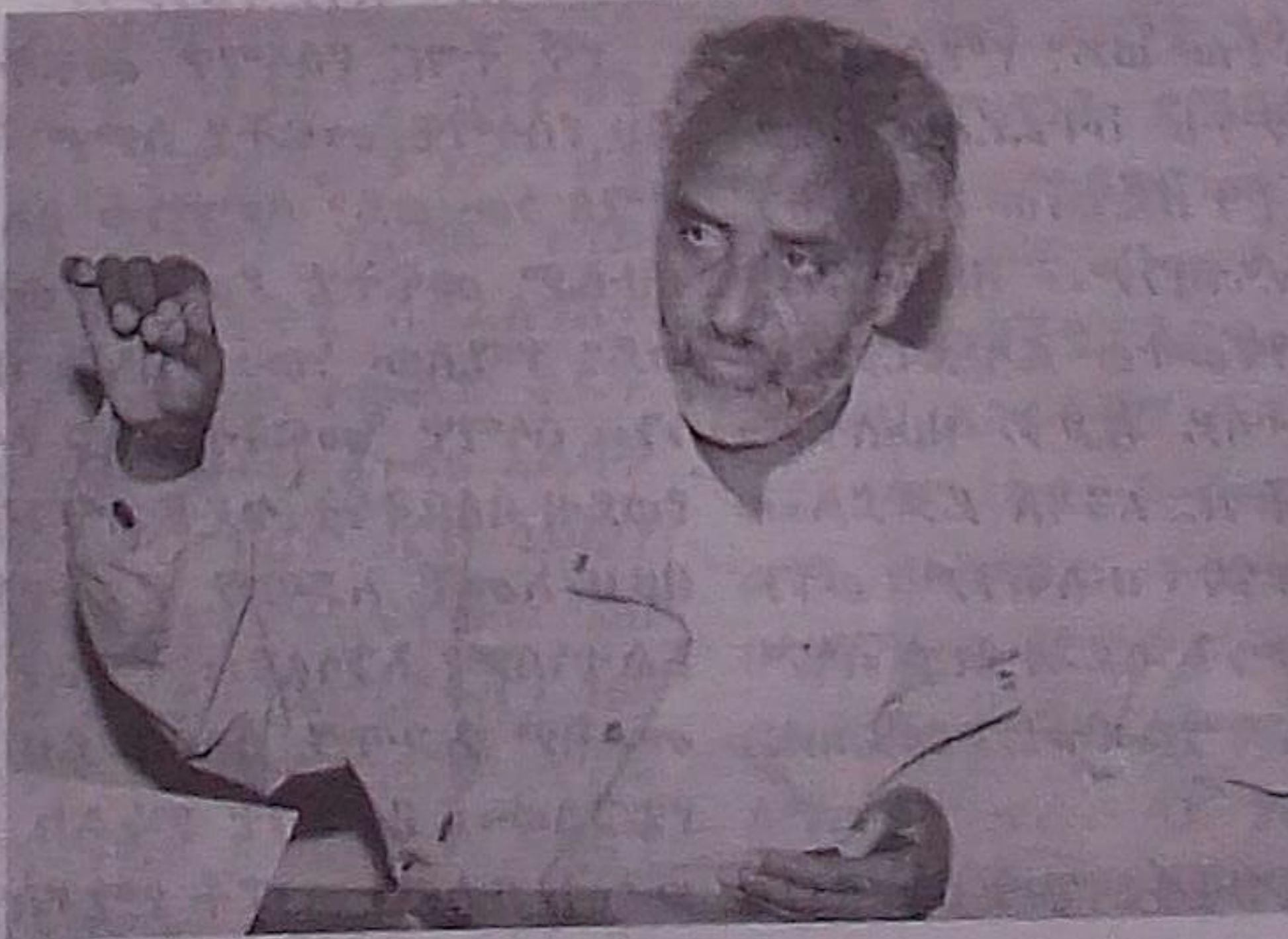
ሁሉንም ጥረቶች ማድረግ እንዳለበት የኢትዮጵያ መንግሥት የሚያምንበት ነው። ከዚህ በፊትም ሲንቀሳቀሱበት የቆየ ጉዳይ ነው።

በመንገዱ ስምምነቱ በቅኝ ግዛት ውሎች ማለትም በ1900፣ በ1902፣ 1908 ዓ.ም. በተፈረመው መሆኑ በአንዳንድ ተቃዋሚ ወገኖች የሚቀርበው ትችት ጊዜው ያለፈበት ነው የሚል ነው። በዚህ መሠረት ጥቅም የለውም ይላሉ። ለዚህ ሌላ አማራጭ ነበረው?

አቶ በረከት፡- ሕጋዊና ፍትሐዊ የሆነ የኢትዮጵያን ጥቅም የሚያስከብር አማራጭ አልነበረም። እንግዲህ ሌላ አማራጭ ከተባለ ስምምነቶችን ሁሉ ውድቅ ማድረግ ይህ ደግሞ አዲስ ስምምነት የማምጣት ነገር ነው። ይህ በአንድ በኩል የኢትዮጵያ መንግሥት በንጉሡ በመን የአፍሪካ አንድነት ድርጅት ቻርተርን በሚፈረምበት ወቅት በአፍሪካ ሀገሮች መካከል ያሉ የድንበር ውዝግቦች የሚፈቱበትን ሰነድ በተመለከተ አስቀድሞ የተፈረመበት ሁኔታ አለ። ኢትዮጵያ ልትንቀሳቀስ የምትችለው በዛ ሰነድ አማካኝነት ነው። ሰነዱ የድንበር ግጭቶችም ሆኑ

ውዝግቦች በቅኝ ግዛት ስምምነቶችና አግባብ ባላቸው ዓለም አቀፍ ሕጎች መሠረት ይወሰናሉ የሚል በግልጽ የሰፈረ አንቀጽ አለው። ስለዚህ በዚህ መሠረት የኢትዮጵያ መንግሥት እንደማጣቀሻ የወሰደው ይህንን ሰነድ ነው። ከዚህ ውጭ ሌላ አማራጭ ይፈለግ ከተባለ በ1900፣ በ1902 እና በ1908 የተደረጉ ስምምነቶችን በመብሉ ውድቅ አድርጎ አዲስ ስምምነት መሻት ነው። የኢትዮጵያ መንግሥት እስከፈለገና ኃይሉና አቅሙ እስከፈቀደ ድረስ እንዲሄድ የማድረግ አማራጭ ነው ሊሆን የሚችለው። ይሄ ደግሞ ትንሽ መሬት ብቻ ሳይሆን ኤርትራን በመብሉ በኃይል ከኢትዮጵያ ጋር አጣብቆ ለመያዝ በተደረገው ጥረት የማያዋግ መሆኑ በግልጽ የታየ ነው። በኃይለሥላሴም፣ በደርግም ዘመን ሌላ አማራጭ ተብለው ተወሰደው የነበሩ ስምምነቶችን ጥሶ በአዲስ መልክ ኤርትራን ከኢትዮጵያ ጋር በመብሉ ወይም በከፊል የማቀላቀል እርምጃ አዲስ ዓይነት ስምምነትና ፍላጎት ነው የሚሆነው። ይሄ ፍላጎት የአንድ በኩል ብቻ ይሆናል የዚህ ዓይነቱ

እንደዓላማ አድርገው የሚነሱና ሕዝቡን የሚቀሰቅሱ የፖለቲካ ድርጅቶች በየጊዜው ሊነሱ እንደሚችሉ መገመት ይቻላል። ለዚህም ቀስቃሽ መፈክሩ “... የቅኝ ግዛት ውሎች ከውሎች በኋላ በተከሰቱ የተለያዩ ሁኔታዎች ምክንያት ፈርሰው እያሉ ኢትዮጵያ ያለ አግባብ የባሕር ወደብ አጥታለች...” ሊሆን እንደሚችል መገመት ይቻላል። በዚህ መፈክር ዙሪያም ግዙፍ ቁጥር ያለው ሕዝባዊ ድጋፍ ማሰባሰብ ይቻላል። የዚህ ዓይነቱ እንቅስቃሴ ደግሞ በአጠቃላይ ለአካባቢው ሰላም የሚኖረው እንደምታ ጥሩ አይሆንም። ሊፈጠር ከሚችለው የአካባቢው አለመረጋጋት ደግሞ ሕዝባችንና ሀገራችን ተጠቃሚ አይሆኑም። የሚያሳዝነው ግን ይህ ሁሉ ሊከሰት የሚችል ውጥረት እንደሚኖር እየታወቀ አሁን በተገኘው በሁለቱም ሀገሮች የመደራደር ዕድል በብቃት ለመጠቀም የተፈለገ አልመ ሰለንም።

አሰብን በተለበት መያዝ ለዘላቂ ሰላም አይበጅም እንደምንለው ሁሉ የባሕር ወደብንና የአካባቢውን ነዋሪ ሕዝብ ጉዳዮች መደራደር ለዘላቂ ሰላም ወሳኝ ነው እንላለን። የኢህአዴግ መንግሥት ዘወትር “በመርህና በዘላቂ የሕዝብ ጥቅም ላይ ድርድር አይኖርም በዚህ ረገድ ምንም አሳልፈን አንሰጥም... እሱን

ለእኛ ተዉት ወ.ዘ.ተ.” በሚልበት ጊዜ ምን መተማመኛ ይዘን ነው አርፈን የምንቀመጠው? የእኛ ፍላጎት ከግልግሎ ዳኝነት የኢትዮጵያን ዘላቂ ጥቅሞች የሚያስጠብቅ መተማመኛ እንዲሆን ነው። ለዚህም “ኤርትራ ከዚህ ድርድር በእርግጥ የምትፈልገው ምንድነው?” የሚለው ጥያቄ ከፕሮፓጋንዳ ባሻገር በጥልቀት ሊታይ ይገባል። መልሱ የድንበር መካለል ብቻ ሳይሆን ስለሚችል ሌሎች የኢትዮጵያን ዘላቂ ጥቅሞች የማይፃረሩ ጥቅሞችና ፍላጎቶች ታውቀው አብረው ለድርድር እንዲቀርቡ ጥረት ማድረግ ሲገባ ይህ ስለመደረጉ ምንም መረጃ አልተሰጠንም። ስለሆነም በድርድሩ አካሄድ ላይ ብዙ የቀረ ነገር እንዳለ ይሰማናል።

በመንገዱ፡- “አሰብ ይገባናል” ለማለት ምን ሕጋዊ አግባብ አለን?

ዶ/ር በየነ፡- መንግሥት “አሰብ የኤርትራ ነው ያለቀለትን ጉዳይ ማንላት ፋይዳ የለውም...” ብሎ ነው የሚያምነው። በመንግሥት ሥልጣን ላይ ያለው ፓርቲ (ኢሕአዴግ) በተለያዩ የኢትዮጵያ ጥቅም ጉዳዮች ዙሪያ ከአብዛኛው የሀገሪቱ ሕዝብ ለየት ያለ ግንዛቤ ያለው ስለሆነ ይህም አቋሙ አያስገርመንም።

ፍላጎት ተቀባይነት የለውም።

ስለዚህ አማራጮችን ሁለቱም ወገኖች የግድ ሊሰማሙበት የሚገባውን ሕግ መስተል ነበረ በት። ይሄ ደግሞ እነዚህ የተባሉት ስምምነቶች ፍቸው። በነገራችን ላይ ሻቦሊያ እነዚህ የስምምነት ውሎች እንዳሉ እንዳይሠራባቸው ይፈልግ ነበር። እነሱ ጥቅም ላይ ከዋሉ እንደሚገባ ያውቀዋል። በእነሱ መሠረት እትዮጵያ እንደምትጠቀም ያውቃል። ነገር ግን ሳይወድ በግድ እጁን ተጠምዞ ነው ሊቀበል የተገደደው።

ሕገ-ወጥ እርምጃ እንድንወስድና በዛ እንዲቀጥል የሚያደርግ አቅጣጫ ነው። መልክ ስህተቱን እንድንደግመው መስተል የመረጡት። ለማድረግ ነው የሚፈልጉት። አሊ በእኛ እምነት ውዝግቡ ለአልተወሰነ

ጊዜ መቀጠል የለበትም። ምክንያቱም ለኢትዮጵያ አይጠቅማትም። መልክ ያለው አፈታት ደግሞ የቅኝ ግዛት ስምምነቶች አግባብ ያላቸው ዓለም አቀፍ ሕጎች መሠረት ያደረገው ነው።

ዘመን፡-ሻዕቢያ ለስምምነቱ ተገዢ በመሆን ከጠ

በእኔ ግምት ተቃዋሚዎች ይሄንን ያም ስምምነት የሌለበት እንደማጣቀሻ ብአጫሪነት የሚታቀብ ይመስልዎታል? በሚሉበት ጊዜ አንድም የሻቦሊያ ዓይነት ነጥብ እማይወሰድበትና ውዝግቡ አቶ በረከት፡- ሻዕቢያ ለሰላም

በእኛ እምነት የኢትዮጵያ የወደብ ባለቤትነት ጥያቄ ሲነሳ በአሰብ የይገባኛል ጥያቄ ላይ “አይገባችሁም” የሚሉን ወገኖችም ቢሆኑ ሁሉንም የሚያሳምኑ ሕጋዊ መሠረት ያላቸው ማስረጃዎች እንደሌላቸው መጥቀሱ ብቻ በቂ ይመስለናል።

ዝርዝሩ ጠቀሜታ ስለሌለው እንለፈውና መሠረታዊ ፍላጎታችን ሁለቱ ወገኖች(የሻቦሊያ ሕወሐት/ኢሕአዴግ) ለግጭቱ ዘላቂ መፍትሄ ለማምጣት በቅንነት እንዲደራደሩ ነው። ነገር ግን ዘወትር አንዱ በሌላው ላይ ከሚያወናጭፈው ፕሮፓጋንዳና ከሚፈጽማቸው ተግባራት ስንነሳ ሁለቱም ወገኖች በየጊዜው የማያመረትባቸው ረዥም ዕድሜ ያለው ስምምነት ላይ ለመድረስ ዝግጁ ፍቸው ወይ? የሚል ጥያቄ ያስነሳል። ለምሳሌ የሰላም ስምምነቱ ከተፈረመ ወዲያ ሁለቱም ወገን ለምን የጦር እስረኞችን በጀኔቫው ኮንቬንሽን መሠረት ፈጥኖ እንደማይፈታ አይገባንም። በዚህ ረገድ ለሕዝቡ ይፋ ያልተደረገና እኛ የማናውቀው ሌላ ድርድርና ታላቢ አለ ማለት ነው። በአጠቃላይ ሲታይ በሁለቱም ወገን ፍላጎትን ግልጽ የማድረግ ችግር እንዳለ ይታያል። በእኛም እምነት እርግጠኛ የሆነና ሁለቱንም ወገን የሚያረጋጋና የሚያስተማምን ስምምነት ላይ ተደርሶ ሰላም የሚወርድበት ሁኔታ በቅንነትና ግልጽነት መፈጠር ይኖርበታል።

ድንበር የመካለሉ ተግባር “በቅኝ ግዛት ውሎች ተመሰርቶ መሆን አለበት” የሚባለው አካሄድ እንዲያው ጊዜን ማባከን ካልሆነ ዝብርቅርቁ የወጣና አንዱ ውል በሌላ ክስተት እየተሻረ የመጣበት ሁኔታ ሰላላ ሁለቱንም ወገኖች

አስማምቶ ዘላቂ ሰላም ለማውረድ ብቁ አይደለም። ለችግሩ የመፍትሄ ፍለጋ አቅጣጫችን መሆን ያለበት ወደድንም ጠላንም የኤርትራን ነፃ መንግሥትነት ተቀብሎ ሁለቱንም ሀገሮች ለሚያጋጨ ጉዳዮች ዘላቂ መፍትሄዎችን በእርጋታ መሻት ነው። በሰላም ተደጋግሮ በመኖር ለብልጽግናና ለተሻለ ሕይወት በሚያበቁ መፍትሄዎች ዙሪያ በግልጽነት መደራደር ነው። ስለሆነም የአሰብን “የይገባኛል” ጥያቄ በዚህ መልኩ አስፍቶ በማየት ነው ተግባራዊ ትርጉም ልንሰጠው የምንችለው።

በሁለቱ ሀገሮች መሀል ሰላም ማስፈን መሠረታዊ ጉዳይ መሆኑንና የጦር ሜዳ ፍልሚያ ዘላቂ መፍትሄ እንደማይመጣ እናውቃለን፤ እናምናለንም።

የኛ ችግር የሰላማዊ መፍትሄ አስፈላጊነት ጥያቄ ሳይሆን ይህ የሰላማዊ መፍትሄ ስምምነት የኢትዮጵያን ሕዝብ ፍላጎት ያሟላ ነው ወይ? ስምምነቱ ለኢትዮ-ኤርትራ ችግር ለአንዴና ለሁሌም መፍትሄ ያመጣል ወይ? ዘላቂነቱ አስተማማኝ ነው ወይ? የሚለው ነው። በእኛ በኩል የጎደለ ነገር አለ ባዮች ነን። ሰላማዊ መፍትሄ ፍለጋ የተደረገው ድርድር የኢትዮጵያን የወደብ ባለቤትነት ጥያቄ ለማንሳት አመቺ ነበር። በተፈጠረው በዚህ አመቺ አጋጣሚ ይሄ ጥያቄ ለምን አልቀረበም? ለምን አልተነሳም? እንላለን። ችግሩን ለአንዴና ለሁሌም ለመፍታት መልካም አጋጣሚ ስለሆነ ይህ ጥያቄ መቅረብ ነበረበት ነው የምንለው። በዳግማዊ ምኒልክ ዘመን የተደረጉት የቅኝ ግዛት ውሎች ሁለቱን ወገኖች የሚያስማሙ አይደሉም። በኢትዮጵያ ወገን የውሎችን ምንነት በጥንቃቄ አጥንቼዋለሁ የሚለው ክፍል ራሱ በዚህ ጉዳይ ላይ ተከፋፍሎበታል። ስምምነት (ኮንቬንሽን) ላይ አልተደረሰም። ከፊሉ የቅኝ ግዛት ውሎች ከዚህ በኋላ

ይቆማል ወይ? የሚለውን ጥያቄ ለመመልከት ከሁለት ነገር መነሳት ተገቢ ይመስለኛል። ሻዕቢያ በተፈጥሮው በረሳም ሀይል ነው። ይህንን ከሁሉም ጥረቤቶች ጋር በመናከስ አረጋግጧል። በባሕሪው በረሳም የሆነ ሀይል፣ ከሁሉም ጥረቤቶች ጋር መናከስ የለመደ በረሳም መንግሥት የሰላም ሀይል ይሆናል ብለን የምንጠብቅበት ሁኔታ ያለ አይመስለንም።

በሁለተኛ ደረጃ ሻዕቢያ በረሳም እንዲሆን የሚያደርገው በሀገር ውስጥ የሚከተላቸው ፖሊሲዎች በሙሉ የኢርትራን ሕዝብ መሠረታዊ ጥያቄዎች የሚመልሱ አይደሉም። ስለዚህ ከኢርትራ ሕዝብ የሚቀርበውን ጥያቄ በሙሉ አቅጣጫ በማሳት መመለስ መቻል አለበት። ለዚህ ነው ከጥረቤት ሀገሮች ጋር እየተናከሰ የሕዝቡ ትኩረት ወደራሱ እንዳይሆን እየደረገ የቆየው።

ስለዚህ ይህ መንግሥት የኢርትራን ሕዝብ መሠረታዊ ጥያቄዎች ለመመለስ ዝግጁነቱ

እስከሌለው ድረስ አሁንም የኢርትራን ሕዝብ አቅጣጫ ሊያስት ይችላል። ሕዝቡ ጥያቄ እንዳያነሳ ያደርጉታል የሚላቸውን ነገሮች በሙሉ ከመሞከር የሚቆጠብበት ሁኔታ አለ ብለን ልንተማመን አንችልም። ነገር ግን ይህ በረሳም ተፈጥሮው ያለው መሆኑን ያክል በረሳም ሰላም ፍላጎት እን

በአኔ ግምት መንግሥት መንግሥት ከሠራዊቱ በሚቀንሰበት ሂደት ሀገራችንን በማንኛውም ሁኔታ ለአደጋ በሚያጋልጥ መልኩ እንደማይሆን መተማመን ይቻላል

ቁ 3 ደካሁን ቀደም በፊ. ለገው ጊዜ በፊ. ለ ገው መንገድ ማንንም እየተ ነኮሰ በተለይ እኛን እየተነኮሰ ለመኖር የሚችልበት ሁኔታ አለ ወይ? ብለን ብንጠይቅ ቢያንስ ከዚህ ወረራ በፊት እንደነበረው እንደማይሆን መገንዘብ ይቻላል።

የሻዕቢያ ሠራዊት ባለፉት ሁለት ዓመታት ከፍተኛ ጥቃት ደርሶ በታል። በሞከራቸው ውጊያዎች በሙሉ ከሞላ ጉደል መጀመሪያ ላይ በድንገት ተነሱት ከያዛቸው መሬቶች ችን በመለስ በማንኛውም ጦርነት ላይ አልተሳካሉትም። በርካታ ሠራዊት ተመቶበታል። በመጨረሻ ደግሞ በእኛ ተነሳሽነት በተካሄዱት ትልልቅ ውጊያዎች በሰብአዊና በቁሳቁስ መልኩ የደረሰበት ኪሳራ እጅግ በጣም ከፍተኛ ነው። በአሁኑ ጊዜ በኢርትራ ኅብረተሰብ ውስጥ ቀስ እያለ እየሰረፀ የቁስሉ መጠንና ሰፋት ኅብረተሰቡን እየተሰማው እንደሚሄድ እንገምታለን። ከዚህ በመነሳት ሲታይ ቢያንስ ጠብ ከመጫፍ በፊት ሁለት ሦስቱ ማሰብ ይኖርበታል። ጠብ ቢጭር ምን ድነው የሚደረገው? ለሚለው በእኛ በኩል እንደሀገር የተሟላ ዝግጅት አለን። የቀረ ያልበረደ ነገር ካለ ያ- እንዲለይለት እስከማድረግ የሚያስችል አቅምና ችሎታም በኢትዮጵያ በኩል አለ። በዚህ ረገድ

በተከሰቱት ምክንያቶች የተነሳ ፈርሰዋልና ለድንበር ማካለል አይሆኑም ሲል ሌላው ወገን (አህአዴግን ጨምሮ) ውሎቹ ዋጋ እንዳላቸው ይቀበላል። ስለዚህ ዘላቂ መፍትሄ ለመፈለግ ጠንካራ መሠረት አይሆኑም። እኔም ራሴ ይህን ጥያቄ ፓርላማ ውስጥ አንስቻለሁ። የአሰብ የወደብ ጥያቄ ቢነሳ ለድርድር የማያመች ነው የሚል ምክር ተሰጥቷችሁ ነው? ወይስ ለድርድሩ መረጃ አንሷችሁ ነው ያላነሳችሁት ብዬ ጠይቄያለሁ። “የአሰብ ወደብ ሕጋዊ ባለቤትነት ጥያቄ የኢትዮጵያ ሕዝብ ጥያቄ ነው” አሁን ቢቀር ቀጣዩ ትውልድ የሚያነሳው ጥያቄ ነው። ይህም በመሆኑ ሁለቱንም ወገኖች ወደዘላቂ መፍትሄ ለማምጣት የኢትዮጵያን የወደብ ባለቤትነት ጥያቄን ጨምሮ ጥረት መደረግ ነበረበት።

በመሠረቱ የቅኝ ግዛት ውሎች የሚባሉትን ብዙዎቹን መርምረን እንዳየናቸው ለኢትዮጵያውያንም ሆነ ለኢርትራውያን የሚያስመከ አይደሉም። የወደቡ ጉዳይ በአግባቡ ሳይመረመር እና ዘላቂ መፍትሄ ሳይፈለግለት “ጉዳይህ ነው” ተብሎ ማለፍ ለሚመጣው ትውልድ ቆይቶ የሚፈነዳ በምብ ቀብሮ የማለፍ ያህል ነው። ለጉዳዩ እልባት እንዲሰጥ የተመረጠው የዓለም አቀፍ ፍርድ ቤት ሳይሆን በሁለቱም ወገን የሚሰየሙ የግልግል ዳኞች ናቸው። ይህ አማራጭ የተመረጠው የውሳኔውን ሂደት ስለሚያፋጥን ነው ከመባሉ ጋር ብዙም ጥል የለንም። ሆኖም የገላጋይ ዳኞቹ ውሳኔያቸው የመጨረሻ የመሆኑ ጉዳይ አሳስበናል። ይግባኝ የሌለው ውሳኔ ስለሚሰጡ የኢትዮጵያ ሕዝብ “ጥቅሜን የሚጋፋ ውሳኔ በመሆኑ አልቀበልም” ቢል የሚሆነው ምንድነው? ምንስ ይፈጠራል? ይህን ሁሉ ግልጽ ያላደረገና

ሊከሰቱ ለሚችሉ የወደፊት ችግሮች ጥንቃቄ ያላደረገ ስምምነት ነው። በዚህ ላይ የተሰጠው ማብራሪያ አላጠገበንም። ድንበሩን ለማካለል መሠረታዊ ሰነዶች ናቸው የተባሉት የቅኝ ግዛት ውሎች አከራካሪዎች ናቸው። አከራካሪ በሆነ መረጃ ላይ የተመሠረተ ውሳኔ ደግሞ ዘላቂ መፍትሄ አይሆንም። ስለዚህ ለሰላምና ለዘላቂ መፍትሄ ሲባል “በሁለቱም ወገን ለድርድር የተፈጠረው ዕድል ተገቢ ጥንቃቄ ሊደረግለት ይገባ ነበር” ነው የምንለው።

ይህንን ተግባር ታሪካዊ ኃላፊነትን በተላበሰ መልኩ በድፍረትና በእርቆ አስተዋይነት የመወጣት ከባድ ኃላፊነት አለብን። በአሁኑ ጊዜ ከምናየውና ከምንሰማው ሁሉ የምንረዳው ሁለቱም ወገን ይህንን ኃላፊነት እየተወጣ ያለመሆኑን ነው። የሰላም ስምምነት የሚባለውንም የፈረመት የዓለም ለጋሽ ማኅበረሰብ ለሚያደርገው ተዕዕኖ በመገደድ እንጂ እውነተኛ ሰላም ፈላጊዎች ሆነው አይመስሉኝም። ያለው ሁኔታ የሚያሳየው የሕዝባችንን እርግጠኛ ሰላም ፈላጊነትን ስሜት በአግባቡ መርቶና አስተባብሮ በብቃት መጠቀም እንዳልተቻለ ነው። ወደ ሰላም ድርድሩ ሲገባ ያንደኛው ወገን ጥቅም ከሌላኛው ወገን በአንዳንድ ጉዳዮች ሊበልጥ ይችላል። ይህ ደግሞ በማንኛውም ድርድር ላይ ያለ ነው። ሰጥቶ የመቀበልን ስልት ካልተከተሉ ስምምነት አይኖርምና አሁን ያለነው “ሰላም ለማውረድ ጥረት ላይ ነን” እስከተባለ ድረስ ከኢርትራ ወገን ጋር ያሉን ግንኙነቶችና ቋንቋዎቻችንን ሰላምን ለማምጣት ለሚደረገው ትግል አስተዋጽኦ የሚያደርጉ ሊሆኑ ይገባል። ከኢርትራም ወገን ይኸው ይጠበቃል። እየተፈፀመ ያለው ግን

ለራሱ ሲል መቆጣጠር አለበት እንጂ ለሌላው ይህም ለማንም ሲል አይደለም መቆጣጠር ያለበት። ያው እስካሁን ከደረሰበት በባለ በበለጠ ጥቃት የሚጋለጥበት ሁኔታ መኖሩ አይቀርም።

ዘመን፡- ከሻዕቢያ ጋር የተደረገው ስምምነት መሰሉ በመሰሉ በተግባር አልተተረጎመም። በዚህ ሁኔታ ላይ ሠራዊታችንን መቀነሳችን ችግር ሊፈጥር አይችልም? በተለይ በአሁኑ ጊዜ እያንገራገረ ነው።

አቶ በረከት፡- የኢትዮጵያ መንግሥት ከሻዕቢያ ጋር ከነበረው ግንኙነትና በሂደት ከወሰዳቸው ልምዶች እንደሻዕቢያ ከመሰለፍ ሊገመት ከማይችል መንግሥት ጋር የሚኖር ግንኙነት የዘወትር ጥንቃቄ ላይ የተመሠረተ መሆን እንዳለበት ይነገራል። ስለዚህ ይህን አሟልተን የመገኘታችን ጉዳይ መቼም ቢሆን ቸል የማይባል መሆኑን ያረጋገጠ ልምድ ተገኝቶበታል። በእኔ ግምት መንግሥት ከሠራዊቱ በሚቀንስበት ጊዜ ሀገራችንን በማንኛውም ሁኔታ ለአደጋ በሚያጋልጥ መልኩ እንደማይሆን መተማመን ይቻላል።

በዚህ ደረጃ መንግሥትም እንደገለጸው የውጊያ አቅማችን እንዳለ ነው። ይሄ ነው የሚባል የተጓደለ የውጊያ አቅም አለ ሊባል የሚችልበት ሁኔታ አይደለም። ከመቼውም የተሻለ ቁመና ያለው ሠራዊት ይዘናል።

ዘመን፡- ትናንት በወረራው ስንጉዳ ዓለም አቀፉ ማኅበረሰብ ዝምብሉ ነበር። አሁን ግን ስምምነቱን እየደገፈ ነው። ይሄ ከምን የመነጨ ነው?

አቶ በረከት፡- ዓለም አቀፉ ማኅበረሰብ ለሰላም እቆማለሁ ብሎ ያምናል። በርግጥ ይሄ ሰላም ለእሱ ከፍትህ ጋር ተያይዞ የሚታይበት ላይሆን ይችላል።

ባለፈው ጊዜ ዓለም አቀፉ ማኅበረሰብ ያመጣውን የሰላም ሀሳብ አንቀበልም ስንል ሀሳቡ ከፍትህ ጋር ተያይዞ ያልመጣ ፍትሐዊነት ያልነበረው ስለሆነ ነው።

ለእነሱ የሚታያቸው ተኩስ ማቆምና የሰው ሕይወት መጥፋቱ የሚወገድበት ሁኔታ ብቻ ነበር። ያመጡት የሰላም ሀሳብ በአካባቢው እብራተኞችን

የሚያበረታታ ነው? አይደለም? የሚለው ጉዳይ ምናቸውም አልነበረም።

አሁን ለዓለሞችንን በኃይላችን አስከብረናል። ከዚህ በኋላ በኛ ፍላጎት ላይ የተመሠረተ ፍትሀዊነት ያለው የሰላም ሀሳብ ይዘው ቀርበዋል።

ስለዚህ ይህን መደገፋቸው ብዙም ሊያስገርም የሚችል አይደለም። ከዚህ ሌላም አማራጭ ስለሌለ መጀመሪያ ያመጡትንም አንቀበልም ስላልን ነው።

እኛ በመጀመሪያው ለፍትህ ይቆማሉ ብለን ተስፋ አድርገን ነበር። ነገር ግን ለፍትህ የመቆማቸው ጉዳይ ላይ መወሳወል፣ ብዙ ማንገራገር ነበረበት። አሁን ፍትሀዊ የሆነ ሀሳብ በራሳችን ትግል እውን እንዲሆን አድርገናል። ይሄን ከመቀበል ውጭ ሌላ አማራጭ ያላቸው አይመስለኝም።

ዘመን፡- ኢትዮጵያ ስምምነቱን የፈረመችው በዓለም አቀፍ ተጽዕኖ ከዕ ርዳታ ጋር በተያያዘ ሁኔታ ነው ይባላል። ለዚህ ያለዎት አስተያየት ምንድን ነው?

አቶ በረከት፡- ኢትዮጵያ ስምምነቱን የፈረመችው በዓለም አቀፍ ተጽዕኖ

ከሰላም ስምምነቱ ፊርማ በኋላ እንኳ በሁለቱም ወገኖች በኩል አንዱ በአንዱ ላይ የሚያደርጉት ቅስቀሳና የሚጠቀሙባቸው ቋንቋዎች ሰላምን ለማውረድ የሚመቹ አይደሉም። ሰላም መኖሩንም አያሳዩም። ሁለቱም ሰላም ፈላጊዎች ካልሆኑ መፈራረሙ ከየት መጣ? ወይም የመፈራረሙ ፋይዳ ምንድነው የሚል ጥያቄ ሊያስነሳ ይችላል።

ስምምነቱ የብዙ ነገሮች ውጤት ሊሆን ይችላል። ቀደም ብዬ እንዳነሳሁትም የዓለም አቀፍ ማኅበረሰብ ግፊት ዋነኛው ነው። ማዕቀብን ከማወጅ አንስቶ ብዙ ፕሬዝር(ግፊት) እንዳለ ይታወቃል። ሌላው የሁለቱም ወገን መሪዎች ከገቡበት ፍጥጫ ውስጥ ለመውጣት ዘዴ መፈለጋቸው የግድ ነው። ለምሳሌ የአንድ ሀገር መሪ ሰላም የሚገኝበትን መንገድ ሳይፈልግ በመርነት ተፋጠ መኖር የሚችለው ለተወሰነ ጊዜ ብቻ ነው። ውሉ አድርጎ በሆን ሕዝቡ ለሚያነሳው የሰላም ጥያቄ መልስ ማግኘት መቻል አለበት።

በዚህም በዚያም ያለው አመራር ከዚህ ግፊትና ማነቆ ውስጥ መውጣት ከፈለገ ለታከቱ ከም ይሁን ለዕውን “የሰላም ስምምነት” ላይ መድረስ አለበት። በዚህ ዓይነቱ እርምጃም ከመርነት ፍጥጫ ውስጥ መውጣት አለበት። ማንኛውም መሪ ቢሆን የሚያደርገው ይህንኑ ነው። አመራር ላይ ቁጭ ብለህ ሀገሪቷን ባለችበት ማጥ ውስጥ ትተህ ልትቆይ አትችልም። ወደ ሰላም መድረክ ካልመጣህ የዓለም አቀፍ ማዕቀብ ሊከተል ይችላል። በዚህም የሀገርህ ኢኮኖሚ አደጋ ላይ ይወድቃል። የሁለቱም ሀገሮች

ከኢኮኖሚው ግራፍ ማቆልቆል መውጣት ለመሪዎቹና ፓርቲዎቻቸው ሥልጣን ላይ መሰንበት ወሳኝ ነው። ካልሆነ ማጣፊያው ሊያጥር እንደሚችል ያውቁታል። ስለዚህ በዲፕሎማሲ ብልጠት (ማኖቨር) አድርገው መኖር እንደሚፈልጉ ነው የሚያመለክተው። ይሄ ግን ለዘላቂ ሰላም መምጣት አስተማማኝ ስለአይደለ ዘላቂ ሰላምን የሚያመጣ ሀቀኛ የድርድር እርምጃ ይወሰድ ባቶ ነን።

ዘመን፡- ምን ዓይነት እርምጃ ይወሰድ? ዶ/ር በየነ፡- ከኤርትራ ጋር በግልጽ መደራደር፣ እርሷ ከኢትዮጵያ ወገን በምትፈልጋቸውና ለርሷ ጠቃሚ በሚሆኑ ጉዳዮች ዙሪያ ተደራድሮ በዚያ ምትክ ኤርትራም የኢትዮጵያን የወደብ ባለቤትነት አውቃ እንድትቀበል መጣር ነው። የኤርትራ ጥያቄ የድንበር ጉዳይ ብቻ አይመስለኝም። ሌሎች የምትፈልጋቸው የኢኮኖሚ ጠቀሜታ ያላቸው ጉዳዮች ይኖራሉ። በዚህ መልክ ሁለቱም ወገኖች ለዘላቂ ሰላም ሲሉ በግልጽነት መደራደር አለባቸው።

ዘመን፡- ምን ይሰጣት ለኤርትራ? ዶ/ር በየነ፡- ይኸ የሚወሰነው ሁለቱም ወገን በእርግጠኝነት ሰላም ለመሻት ተነሳሰተው ለሀቀኛ ድርድር በሚቀርቡበት ጊዜ ከሚያስቀምጧቸው የመደራደሪያ ነጥቦቻቸው በመነሳት የሚታወቅ እንጂ እንዲያው ከጅምሩ ይህንን አላልፈን እንሰጣለን የሚባል ጉዳይ አይደለም። ምናልባትም “ምን ይሰጣት?” የሚለው ጥያቄ የሕዝባችንን ውሳኔ የሚጠይቅ ጉዳይ ሊሆን እንደሚችልም ልብ ሊባል ይገባል።

ዘመን፡- ወደቡን እንጠቀምበት ነው? ወይስ በሀይል ይዘን

በሰላማዊ ድርድርና በመግባባት የወደብ ባለቤትነታችን ይረጋገጥ

ምክንያት አይደለም፡፡ በተጽዕኖ ምክንያት የሚፈረም ቢሆን ባለፈው ጊዜ የመጣውን የሰላም ሀሳብ በፈረመች ነበር፡፡

ባለፈው ጊዜ የመጣው የሰላም ሀሳብ መሬቶቻችን የትኞቹ እንደሆኑ ባይለዩ እንደንፈራረም የሚጋብዝ ነበር፡፡ አስቀድመን የተከሰ አቁም እንደንፈራረም፣ በአፈታት መርህዎቹ ላይ ስምምነት ሳይደረስ በየትኛው የስምምነት ሰነድ ችግሮቹ እንደሚፈቱ ግልጽ ባልሆነበት ሁኔታ ላይ አስቀድመን ተከሰ አቁም እንደንፈራረም እስከማስገደድ የሞከሩበት ሁኔታ ነበር፡፡ መንግሥታችን ይሄንን አልቀበልም ብሎ በጽናት ቆሟል፡፡

አንዳንድ ተቃዋሚ ነን የሚሉ በዚህ መንግሥት ላይ የሚያቀርቡት ሂስ ካልጠፋባቸው በስተቀር መንግሥት የሰላም ሀሳቡን የተቀበለው ተገዶ አይደለም፡፡ ሁለተኛ የእኛ መንግሥት በፍላጎታችን አንጻር የተዘጋጀ የሰላም ሀሳብ አደራዳሪዎቹ እንዲቀበሉ አድርጓል፡፡ ዕውነታው ይሄ ነው፡፡ እነሱ ያመጡትን የሰላም ሀሳብ የኢትዮጵያን መሠረታዊ ጥቅሞች የማያስከብር በመሆኑ “እምቢ” ብለን ጦርነቱን

አካሄድን፤ በጦርነቱ አቅናፊን፤ ከአቅናፊን በኋላ ደግሞ ከሞላ ጉደል እያንዳንዱ አንቀጽ እኛ በምንፈልጋት መንገድ እንድትዘጋጅና እንድትቀረጽ ለማድረግ ችለናል፡፡ ይሄን ለማድረግ በወታደራዊ ኃይላችንና ዲፕሎማሲያዊ ሥራችን ተጠቅመናል፡፡ ስለዚህ ዓለም አቀፉን ማኅበረሰብ በግድ ውስዱ ሲለን ከነበረው የሰላም ሰነድ እኛ ወደምንፈልገው የሰላም ሰነድ እንዲመጣ አድርገናል፡፡ ስለዚህ ወሬው መሠረተቢስ ይመስለኛል፡፡

ዘመን፡- በአጠቃላይ የኢትዮጵያና የኤርትራ የወደፊት ግንኙነት ምን ሊሆን ይችላል?

አቶ በረከት፡- ይሄ ሁኔታ የሚወሰነው በኤርትራ በኩል ከሚኖረው ውስጣዊ ዕድገት ጋር ነው፡፡ በርግጥ ከኢትዮጵያ በኩል ከየትኛውም ሕዝብ ጋር በሰላም፣ በመፈቃቀርና በመከባበር እንዲሁም የጋራ ጥቅም በመመሥረት ለመኖር ዝግጁነቱ አለ፡፡ ይሄ የደርግ መንግሥት በትግል ከተወገደ በኋላ በሰፋት እውን የሆነ ዝግጁነት ነው፡፡ ምንም እንኳን በአለፉት አሥር ዓመታት ልምዳችን ኢትዮጵያ ለሰላምና ለመልካም ጉርብትና

ያላት ፍላጎት በጉረቤቶቿ በኩል በሚፈለገው ደረጃ ተመሳሳይ ምላሽ አግኝቷል ለማለት አያስችልም፡፡ ቢሆንም ስንከተለው የነበረው አቅጣጫ አካባቢያችን ሰላም የሰፈነበትና በመልካም ጉርብትና ጥቅም ላይ የተመሠረተ እንዲሆን ለማድረግ የሚያግዝ ነው ተብሎ ሊወሰድ የሚችል ነው፡፡ የኤርትራ ዕብሪተኛ መንግሥት በሀይል የኢትዮጵያን መሬት ለመውሰድ ያደረገው ጥረት እስከተከሰተበት ጊዜ ድረስ ከኤርትራ ጋር ግንኙነቱ ሲደረግ የቆየው በዚህ ሁኔታ ነበር፡፡ በኃይል የመጣው ነገር በኃይል ተቀልብሶ ዛሬ በሁለቱ አገሮች መካከል የሰላም ስምምነት ተፈርሟል፡፡ ካሁን በኋላ ግንኙነቱ የሚወሰነው የኤርትራ ሕዝብና በኤርትራ ያለው መንግሥት በሚወስዱት እርምጃ ነው፡፡

የኤርትራ መንግሥትና ሕዝብ በተሳሳተ ጉዳና የሚቀጥሉ ከሆነ ከእኛ ብቻ ሳይሆን ከሁሉም ጉረቤቶቻቸው ጋር መልካም ግንኙነት የሚመሰርቱበት እድል አይኖርም፡፡

የኤርትራ ሕዝብ በተለይ መሪዎቹን
ወደ 18 27 ዞሯል

የኛ እናድርገው ነው የሚሉት?
ዶ/ር በየነ፡- እስካሁን ካስቀመጥኩት የአስተሳሰብ አቅጣጫ እንደሚታየው “በሀይል እንያዝ” የሚለው አባባል ቦታ የለውም፡፡ “በሰላማዊ ድርድርና መግባባት የወደብ ባለቤትነታችን ይረጋገጥ” ነው የምለው፡፡ በወደብ የመጠቀም መብት የሚባለውን አይተነዋል፡፡ ይሄ መተማመንና መግባባትን የሚጠይቅ ነው፡፡ አንዱ ወገን ባከራፈ ቁጥር ችግር ይገጥመናል፡፡ ይህንን ከሌሎች ጎረቤት ሀገሮች ጋርም ማድረግ ይቻላል፡፡ ዘላቂ መፍትሔ ግን አይደለም፡፡ አሁን ጂቡቲም፣ ሶማሊያም፣ ሱዳንም ነገ ጠዋት ካከራፉ ችግር ይገጥመናል፡፡ የሌላውን ሀገር ወደብ በሕጋዊ መንገድ ለመጠቀም ምንም ማረጋገጫ አይኖርም ጥገኝነቱ እየጎዳን ይኖራል፡፡

ዘመን፡- የዓለም አቀፍ ማኅበረሰብ ለስምምነቱ ድጋፍ የሰጠ ይመስላልና ለምን ይመስልዎታል?

ዶ/ር በየነ፡- ለዓለም አቀፉ ማኅበረሰብ ድጋፍ ብዙ ምክንያቶች (ፋክተርስ) አሉ፡፡ ብዙ አገሮች “አላስፈላጊ ግጭት ነው” የሚል አስተሳሰብ ያላቸው ይመስለኛል፡፡ ኢትዮጵያውያን በተሳሳተ መንገድ ነው የተረዱን (ሚስ አንደርስታንድ ተደርገናል) ነው የሚሉት ብዙ አገሮች፡፡ የኢትዮጵያ ፍላጎት ኤርትራ ወራሻለችና ዓለም አቀፉ ማኅበረሰብ ጎኔ ቆሞ ያውግዛልኝ የሚል ነበር፡፡ “ኤርትራ ልትወገዝ ይገባል” የሚለውን አቋም መያዝ ደግሞ በእነሱ በኩል ለማደራደርና ለማስታረቅ አያመቸንም ከአንዱ ወገን ጋር ቆመን አደራዳሪና አስታራቂ ለመሆን አይመቸንም የሚል ግንዛቤ ነው የነበራቸው፡፡

ዓለም አቀፉ ማኅበረሰብ የሰላም ስምምነቱን መደገፍ

ነበረበት፡፡ ምክንያቱም ሸክሙን ይቀንስለታል፡፡ በየሀገሩ ግጭት (ኮንፍሊክት) እንዲኖር አይፈልግም፡፡ በጦርነቱ የሚደርስ ጉዳት አለ፡፡ የሕዝብ መፈናቀል አለ፡፡ በእርሻና የልማት ተቋማት ላይ ጉዳት ይደርሳል፡፡ በሴቶች፣ በሕፃናትና ባጠቃላይም በሰላማዊ ዜጎች ላይ ጉዳት ይደርሳል፡፡ ከዚህም የተነሳ የጦርነቱ ተፈናቃዮችና ስደተኞች ይኖራሉ፡፡ ይህን ሁሉ ለመቋቋም ዓለም አቀፉ ማኅበረሰብ ጊዜ ጉልበትና ገንዘቡን ለዚህ ማዋል ይኖርበታል፡፡ ሰላም ቢመጣ ግን ለዚህ የሚውለው ሪሶርስ በሌሎች ገንቢ ተግባራት ላይ ሊውል ይችላል፡፡ ስለዚህ ዓለም አቀፉ ማኅበረሰብ በነዚህም ምክንያቶች የሰላሙን ስምምነት ሊደግፍ ይችላል፡፡ ስምምነቱ ዘላቂ ሰላም ቢያመጣም ባያመጣም በጦርነቱ ምክንያት የሚከሰተውን ችግር ለጊዜውም ቢሆን የሚቀርፍ ስምምነት ቢሆንም መደገፋቸው አያስደንቅም፡፡

የኢትዮ-ኤርትራ ጦርነት ያሳስገረመው የማኅበረሰብ ክፍል የለም፡፡ ዓለም አቀፉን ማኅበረሰብ ደግሞ ይበልጥ አስገርሞታል፡፡ ስንትና ስንት መከራ አብረው ያሳለፉ ፓርቲዎች ሥልጣን ከያዙ በኋላም አብረው በመቆማቸው ምክንያት ብዙ የተጠቀሙ ሁለት አገሮች ጦርነት ውስጥ መግባታቸው ያስገርማል፡፡ የኢትዮጵያ ሕዝብም ወደዚያ አስከፊ ጦርነት ውስጥ ተጎትቶ እንደሚገባ የሚያስብም አልነበረም፡፡ የነበራቸው ግንኙነት ማከተሙና አንዱ ሌላውን ወገን ለማጥፋት ተዛዝቶ መነሳሳቱ ሁለቱንም ወገኖች ጎድቷል እንጂ ተጠቃሚ የነበረ አይመስለኝም፡፡ ለሦስተኛ ወገን ግልግልም ምቹ አልነበሩም፡፡ የዓለም አቀፉ ማኅበረሰብም “የራሳችሁ ጉዳይ ነው” ብሎ ባለመተው ሰላም ለማውረድ የነበረው ተስፋ ጭል ጭል ሲል ሰንብቷል፡፡

አሰብን በመውረር...

ከፃኛው ገጽ የዘረ

አሰብን ይህም ጉርብትና አቅጣጫ እንዲከተሉ የሚያደርጋቸው ከሆነ በአንድ ወይም በሌላ መንገድ የኢርትራን ኅብረተሰብ የሚመራውን የፖለቲካ አቅጣጫ ለመወሰን ጉልህ ሚና መጫወት ከቻለ በሕዝቦቻችን መካከል መሠረታዊ የጥቅም ግጥም አለ ብለን የምናምንበት ሁኔታ አይኖርም። ስለዚህ በተራዘመ ሂደትም ቢሆን ግንኙነቱ ቀና መልክ ይይዛል ብሎ ተስፋ ማድረግ የሚቻልባቸው ሁኔታዎች ይኖራሉ። ነገር ግን በኢርትራ ውስጥ በሚኖረው ውስጣዊ ዕድገት የሚወሰን ጉዳይ መሆኑ አይቀርም።

ዘመን፡- በቅርቡ የቀበሌና የወረዳ ምርጫ ይካሄዳል። ምርጫው ሀገራችን ለምታካሂደው የዴሞክራሲያዊ ሥርዓት ግንባታ ምን ፋይዳ አለው?

አቶ በረከት፡- በኢሕአዴግ አመለካከት ይህ ምርጫ ሀገራችን ለምታካሂደው የዴሞክራሲያዊ ሥርዓት ግንባታ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያለው ነው። በኢትዮጵያ ውስጥ የሥልጣን ክፍፍል ቀደም ሲል ከነበሩ ሥርዓቶች በተለየ መንገድ በአዲስ መልክ እንዲደራጅ

ተደርጓል። ሁሉም እንደሚታወቀው ባለፉት ሥርዓቶች ሥልጣን በከፍተኛ ደረጃ የተማከለበት ሁኔታ ነበር። በቀዳማዊ ኃይለሥላሴና በደርግ መንግሥት አሀዳዊ ነበር። ሥልጣን በከፍተኛ ደረጃ እንዲከማች ተደርጎ ነበር። በወቅቱ ለክልሎች፣ ለብሔር-ብሔረሰቦች፣ ለወረዳዎችና ለቀበሌዎች የሚወርድ ሥልጣን አልነበረም።

በአሁኑ ጊዜ የኢትዮጵያ መንግሥት በሚመራበት ሕገ-መንግሥት ሥልጣን ከተማከለ አሀዳዊ አሠራር ወጥቶ በየደረጃው አግባብ ባለው ሁኔታ እንዲከፋፈል ተደርጓል። የፌዴራልና የክልል ፓርላማዎች አሉ። ከዚህ በታችም በአንዳንድ አካባቢዎች የዞን ምክር ቤቶች አሉ። በሁሉም አካባቢዎች ደግሞ የወረዳና የክልል ምክር ቤቶች አሉ።

በእኛ እምነት የኢትዮጵያ ሕዝብ ትክክለኛ የሥልጣን ባለቤትነት የሚረጋገጠው፣ እውነተኛ ተሳትፎ የሚረጋገጠው፣ ፓርላማ ውስጥ በአለው ተሳትፎ ብቻ አይደለም። ፓርላማ ውስጥ ያለው ተሳትፎ በግልጽ ከታየ ተዘዋዋሪ ተሳትፎ ነው። ሕዝቡ የሚሳተፉት

በወኪሎቹ አማካኝነት ነው። በክልል ምክር ቤቶችም አካባቢ የሚሳተፉት በተዘዋዋሪ ነው። ምናልባት የመረጣቸውን ወኪሎቹን በዚህ ስፋል ይል ይሆናል። እሱ የመረጠውን ፖሊሲ እንዲያስፈጽሙ ውክልና ሰጥቷቸዋል። ከዚህ በላይ ሂደቱ ፓርላማውን እላት በዕለት ሊቆጣጠረው አይችልም። የኢትዮጵያ ሕዝብ ፓርላማውን ከሞላ ጎደል ተዘዋዋሪ በሆነ መንገድ በወኪሎቹ አማካኝነት የሚቆጣጠረው ሆኖ እያለ በጣም ቀጥተኛ በሆነ መንገድ የሚሳተፍባቸው፣ በቅርብ ሊመክር ባቸው፣ ሊቆጣጠራቸው፣ ሊሳተፍባቸው የሚችሉ የሥልጣን አካላት የወረዳና የቀበሌ ምክር ቤቶች ናቸው።

ስለዚህ እነዚህ ለሕዝቡ ቅርብ በላላቸው ሕዝቡ በየዕለቱ የማገበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና የፖለቲካዊ ፍላጎቶችን ሊገልጽባቸውና ተዕዕኖ ሊያደርግባቸው የሚችሉባቸው የቅርብ መዋቅሮች ናቸው። እነዚህን የሥልጣን አካላት ሕዝቡ በቅርብ በአጠገቡ ስለሚያገኛቸው ብዙም እርቀት ሳይኖራቸው በውሉ መንገድ አሊያም በአንድ ቀበሌ ውስጥ

የአሰብ ወደብ ሕጋዊ...

ከፃኛው ገጽ የዘረ

በመሠረቱ የኢትዮጵያ ወገን ጦርነቱን በበላይነት መወጣቱ የኢርትራን ወገን ወደ ሰላም ድርድሩና ስምምነቱ መድረክ ለማምጣት አስችሏል። ለድርድር መብቃታችን ደግሞ ጥሩ አጋጣሚ ነው። ይህን አመቺ የድርድር አጋጣሚ በብቃት ለመጠቀም ብዙ ጉዳዮች በድርድሩ ውስጥ መግባት ነበረባቸው። የጦርነቱ መንስኤ የድንበሩ አለመካለል ብቻ አይደለም። በሌሎች መስኮች የነበሩ አለመስማማቶች ናቸው በዋናነት ወደ ድንበር ግጭት የደረሱት። “የድንበር ማካለልን ነገር ሲያመቸን እንፈጽመዋለን” የሚል ነበር በሁለቱ ገዢ ፓርቲዎች መሀከል የነበረው መግባባት። ይህ መግባባት ባይኖር ኖሮ በየትኛው መስመር ላይ ተመስርቶ ነው የኢርትራ ነፃነት የታወጀው የሚል ጥያቄ ያስነሳል። በጣሊያን በተሰመረው የቅኝ ግዛት መስመር ላይ ባለመስማማት ከሆነ ጦርነቱ የተነሳው ያ- የድንበር መስመር ጠፍቶአቸው አይመስለኝም። “አንዳንድ አዳዲስ ካርታዎች ተሰለዋልና ይሄ ጉዳይ ያሳስበናል” የሚል እርሮ ከኤርትራ ወጻን ቢሰማም ለታየው ዓይነቱ ከፍተኛ እልቂት የሚያደርስ ጦርነት የሚያስገጥም አልነበረም። የችግሩ መሠረት በኢኮኖሚ ግንኙነቱ ውስጥ በተከሰቱ አለመግባባቶች ለመሆኑ ብዙ መረጃዎች ያሉ ይመስለኛል። የወደቡም ችግር አንዱ የኢኮኖሚ ጉዳይ እንደመሆኑ አብሮ ታሳቢ ነው። ስለሆነም እነዚህ ጉዳዮች የወደብ ጥያቄያችንን ጨምሮ በላቂ መፍትሄ የሚያስፈልጋቸው ርዕሶች ናቸው።

ዘመን፡- ወደሌላ ጥያቄ እንሸጋገርና እንደሚታወቁት

የወረዳና የቀበሌ ምርጫ በእንቅስቃሴ ላይ ነው። በዚህ ረገድ የድርጅትዎ ዝግጅትና ሚና ምን ይመስላል?

ዶ/ር በየነ፡- እኛ ሰላማዊ አግባብ ባለው አካሄድ ተወዳድረን የሕዝቡን ምርጫ ለማግኘት ጥረት ስናደርግ ብዙ ጊዜያችን ነው። የኛ ትግል ራሳችንን ቅዱስ ተቃዋሚዎቻችንን ጭራቅ አድርጎ በማቅረብ በግብታዊነት የሚካሄድ አይደለም። በዴሞክራሲያዊ አግባብ እስከሆነ ድረስ ሕዝብ የመረጠው ፓርቲ የመምራት መብት አለው እንላለን። በሕዝቡ ፈቃድ ጥላ ሥር እስከሆነ ድረስ ማንም ፓርቲ አገሪቱን ማስተዳደር ይችላል። እኛ አሁን በመላው ሀገሪቱ ኢህአዴግን አሸንፈን ሥልጣን ሙሉ ለሙሉ እንደዛለን የሚል በቂ ዝግጅት የለንም። አዝጋሚ እድገት አሳይተን ደረጃ በደረጃ ሥልጣን የመጋራት ብቃቱ ግን አለን። ይህንንም ባለፈው የግንቦት/ሰኔ1992 ዓ.ም. ምርጫ በሀዲያ ዞን አሳይተናል። እኛ ኢህአዴግን የምንለው “የሕዝቡን ውሳኔ ልትቀበሉ ይገባል፤ ዴሞክራሲ ሁኑ፤ ዴሞክራሲን በጽሁፍ (በሊትሬቸር) ሳይሆን በተግባር አሳዩ፤

ይህንን ካከበራችሁ ብቻ ነው እንደፓርቲ ሀገሪቱን የመምራት መብት ያላችሁ” እያልን ነን። እኛ ኢህአዴግን “አገር በታች” ወዘተ. በማለት መከሰሱን ጠቀሚ ሆኖ አናገኘውም። የኛ ችግር ምርጫው ነፃና ፍትሃዊ ይሆናል ብለን ገዥውን ፓርቲ ለማመን የምንቸገር መሆናችን ነው። ገዢው ፓርቲ ለሕዝብ ውሳኔ የመገዛትና ፍትሃዊ የመሆን ችግር አለበት ብለን እናምናለን። እስካሁን የሚታየው ኢህአዴግ ከራሱ ካድሬዎች መሀል አበላልጦ አንዱን የማስመረጥ ጥረት ነው እንጂ የሚያደርገው የሚከተለው እውነተኛ የዴሞክራሲ

በሁለት ሰዓት ተኩህ ሊያገኝቼው የሚችል በመሆኑ በቅርብ ግንኙነት ሊያደርግላቸው የሚችል ነው። ሥልጣኑን ተግባራዊ ሊያደርግ የሚችልበት መድረኮቹ ናቸው። ስለዚህ አንደኛው ነገር እውነተኛ የሕዝብ ወሳኝነት የሚረጋገጥላቸው የሥልጣን አካላት ናቸው።

ሌላው የእነዚህ የሥልጣን አካላት ፋይዳ ትኩረታቸው በጣም ግልጽ መሆኑ ነው። ሕዝቡን በዕለት ተዕለት የሚያስጨንቁትን ችግሮች በመፍታት ላይ የሚያተኩሩ ጥያቄዎችን የሚያነሱ ናቸው። ለሕዝቡ እንግብጋቢ የሆኑ ጥያቄዎችን መልክ ባለው መንገድ ለመፍታት የሚሠራላቸው የሥልጣን አካላት ናቸው። የፌዴራል ፓርላማና የክልላዊ ፓርላማዎች ለእንደነዚህ ዓይነት በጣም ዝርዝር የሆኑና ከባቢያዊ ጥያቄዎች ምላሽ ሊሰጡ አይችሉም። በአጠቃላይ ፖሊሲ ነክ ጉዳዮችን አውጥተው ነው ሊሠሩ የሚችሉት። እነዚህ ፖሊሲዎች ከየአካባቢው ከየቀበሌው የተዘመደ ምላሽ ሊያገኙ የሚችሉት በቀበሌና በወረዳ ሥልጣን አማካኝነት ነው። የሕዝብ ሥልጣን ልዕ

ልና መገለጫ ብቻ ሳይሆኑ ሕዝብ እንግብጋቢ ናቸው የሚላቸውን ጥያቄዎች መልክ ባለው መንገድ ለመፍታት የሚጠቀሙላቸው መዋቅሮች ናቸው።

ስለዚህ ሕዝቡን ከማሳተፍ የሕዝቡን ወሳኝነት ከማረጋገጥና ተጨባጭ ጥያቄዎችን በአግባቡ ከመፍታት አኳያ ሲታይ እነዚህ መዋቅሮች በጣም ከፍተኛ ፋይዳ አላቸው። ኢህአዴግ ለእነዚህ መዋቅሮች መጠናከርና መጉልበት ከፍተኛ ትኩረት ይሰጣል። በርግጥ ይሄን ለማድረግ ልዩ ልዩ የሥልጣን ፕሮግራሞችን እያዘጋጀ መዋቅሮቹ ጥራታቸው ተጠብቆ የሕዝቡን ፍላጎት የሚያረጋግጡ እንዲሆኑ በአለፉት ዓመታትም ጥረት ሲያደርግ ቆይቷል። ወደፊትም ይሄን ጥረት አጠናክሮ ለመቀጠል ነው የሚያስበው። ምክንያቱም እነዚህ መዋቅሮች ሲጠናከሩ ነው የሕዝብ ጥያቄ በከፍተኛ ደረጃ ሊመለስ የሚችለው።

ለምሳሌ አዲስ አበባን ብንወስድ ኢህአዴግ በአዲስ አበባ መስተዳድር የሚከተለው ስልት የተወሰነ ገንዘብ ለእያንዳንዱ ወረዳ እንዲመደብ ያደርጋል። ወረዳው በተመደበለት

ገንዘብ የሕዝብ ጉልበትና ሌሎች የልማት አቅሞችን አሰባስቦ የሕዝብ መጠቀሚያ የሚሆኑ የማህበራዊ መገልገያ ተቋማትን ለመገንባት ጥረት አድርጓል። ሕዝቡ እነዚህን መዋቅሮች ይበልጥ እየገመገመ እያጠናክራቸው እንዲሄድ ለማድረግም ከፍተኛ ጥረት መደረግ ይኖርበታል ብለን እናምናለን። ኢህአዴግ እነዚህ የወረዳና የቀበሌ መዋቅሮች የሕዝብ ወሳኝነት ማረጋገጫዎች ናቸው። እንግብጋቢ የሕዝብ ጥያቄ መፍቻ መድረኮች ናቸው ብሎ ያምናል። ስለዚህ ልዩ ትኩረት ሊሰጣቸው ይገባል።

ዘመን፡- በምርጫው ሂደት የተቃዋሚ ፓርቲዎችና ድርጅቶች ቅሬታዎችን እያሰሙ ነው። በተለይ ከአዲስ አበባ ውጭ የመስተዳድር አባላትና ካድሬዎች እጨዎቻችንን ወከባ ይፈጥሩባቸዋል። እየታሰሩና እየተጉላሉ ነው የሚሉ አሉ። ይሄ ምን ያህል እውነት ነው? የዚህ አይነቱ ድርጊት ካለ ኢህአዴግ ምርጫው ሰላማዊና ዴሞክራሲያዊ ሆኖ እንዲካሄድ ምን እርምጃ እየወሰደ ነው?

አቶ በረከት፡- ኢህአዴግ በመርህ ደረጃ የሚያምነውና ተግባራዊ እየሆነ ያለው መሠረታዊ አቅጣጫ በመጀመሪያ

ምርጫ ሂደትን አይደለም። እኛ በበኩላችን ለሕዝቡ በሥልጣን ላይ ያሉትን ሰዎች “በትፈልግ ማውረድ ብትፈልግ መሾም ትችላለህ ወሳኝ አንተ ነህ” ብለን እያስተማርን ነው ያለነው። ሕዝቡ የሚያምንበትን መርጦ በሰላም ወደቤቱ ለመግባት ያለው መብቱ እንዲረጋገጥ መታገል አለብን። በእርግጥ አሁንም ቢሆን ኢህአዴግ ችግር እየፈጠረብን ነው። እንዲያው ለመሆኑ ገጠር ያለው ሕዝብ ያቺ አሉ የሚሰጣት ድምፅ ያላትን ከፍተኛ ዋጋ ያውቃል? ማስፈራራት አለ። ምሥራቅ ሸዋ ሲራሮ ወረዳ ለወረዳና ቀበሌ ምርጫ ያዘጋጀናቸውን አባሎቻችንን ሰብስበው አሰረውብን ለብሔራዊ የምርጫ ቦርድ አቤቱታ ማቅረብ ነበረብን፤ አስፈላጊነትን እያልን መጫን ነበረብን። በዚህ ዓይነቶቹ ሕገ-ወጥ የኢህአዴግ እርምጃዎች የተነሳ ውጣ ውረድ ይበዛብናል። ጫናዎች አሉብን። ይህን የሚያደርሱበን የኢህአዴግ አባል ድርጅቶች ናቸው። ኢህአዴግ እውነተኛ ዴሞክራሲክ ሆነ በዚያና በዚህ ከማመሀኛት ይልቅ አባል ድርጅቶቹ የምርጫ ሕግጋቱን እንዲያከብሩ ለምን መመሪያ አይሰጣቸውም? የምርጫን ሕግጋትና ሥነ ሥርዓት የጣሱ ካድሬዎቹን(ከላይ እስከታች ያሉትን) ለምን ሕግ ፊት አቅርቦ አያስቀጣቸውም? ሲያደርግ የሚታየው ግን ላስመዘገቡለት ውጤት ሲሾማቸው፤ ሲሸልማቸውና ወደ ካድሬዎች ማሠልጠኛው ወደ ሆነው ሲሸል ሰርሲስ ተለጅ ሲያስገባቸው ነው። ይህ ዓይነቱ አሠራርም የመድብለ ፓርቲ ሥርዓትን የመቀበል ምልክት አይደለም። ያቀረብናቸው ተወዳዳሪዎች በሀሰት ውንጀላ ሲታሰሩ ሌሎች ተወዳዳሪዎችን ስንቀይር ብዙ ሥራ ልንሠራ የምንችልበትን ውድ ጊዜያችንን እናቃጥላለን። እንደዚሁም

በሀሰት ተወንጅለው የታሰሩብንን አባላት ለማስፈታትና ለንቅ ለማቀበል የሚወጣው ወጭና የሚባከነው ጊዜ ከፍተኛ ነው። በሀገሪቱ ሕገ መንግሥት ላይ የተደነገገውን በነፃ የመደራጀትና የሚደግፉትን የመምረጥ መብት የማስከበሩ ኃላፊነት ሥልጣን ላይ ያለው ፓርቲ የኢህአዴግ ነው የሚል ግንዛቤ ነው ያለን። በእኛ በኩል አሁንም ኢህአዴግ የመድብለ ፓርቲን ሥርዓት ተቀብሎአለሁ በሚለው ላይ እምነት ለመኖሩ ከፍተኛ ጥርጣሬ አለን። በሕገ መንግሥቱ ውጥ በግልጽ የተቀመጠውን የሕዝቦች ሀሳብን በነፃ የመግለጽ ነፃነት ማከበር አለበት። በተግባር የምናየውና ኢህአዴግ “እምነቱ” ብሎ ያወጣቸው ድንጋጌዎች ፈጽሞ አይገናኙም። አንድ ፓርቲ ብቻውን እርስ በርሱ ተመራርጦ ሥልጣን ቢይዝ ይህ የእውነተኛ ዴሞክራሲ መግለጫ አይደለም። እኛ በበኩላችን ሕይወት ያለው ሥርዓትና ትርጉም ያለው የማህበረሰብና የግለሰብ ነፃነት በሀገራችን እንዲኖር ጥረት እናደርጋለን። ይህንን ሁኔታም ለማምጣት ቆርጦ መታገል እንዳለብን ነው የምናምነው። ምንም ዘመቻ ሳይካሄድብህ ተጽዕኖ ሳይደረግብህ መወዳደር መቻል አለብህ የሚል አቋም ነው ያለን። ይህ የእኛ ምኞት ሳይሆን የሀገሪቱ ሕግጋት ለዜጎች ሁሉ የሰጡት መብት ነው። ይህ ችግር እንደማይደርስብን ኢህአዴግ ሁልጊዜ ቃል ይገባል። እስካሁን ግን ቃሉን መሉ ለመሉ ጠብቆ አልተገኘም። የምርጫ ውድድርና የመቻቻል ሁኔታ በሁሉም ፓርቲዎች ዘንድ መፈጠር አለበት።

ዘመን፡- በዚህ የወረዳና ቀበሌ ምርጫ ከተቃዋሚ ድርጅቶች ምን ይጠበቃል ይላሉ?

ዶ/ር በየነ፡- ተቃዋሚ ድርጅቶች ለማሸነፍ መወዳደር አለባቸው። ኃላፊነት በተሳበሰ መልኩ የፖለቲካ ዓላማቸው

ግልጽ ማድረግ ጠቃሚ ይመስለኛል።
 የኢህአዴግ አባል ድርጅቶች በጠቅላላ የምንመራበት ፕሮግራምም ሆነ በየአምስት ዓመቱ የምንነድፈው መርሀማከር ከተቃዋሚዎቹ የተሻለ አማራጭ ነው። የተሻለ ብቻ ሳይሆን የበለጠና ተወዳዳሪ የሌለው አማራጭ ነው የሚል ጽኑ እምነት አለን።

ሁላችንም እንደምናውቀው እስካሁን ድረስ በኢትዮጵያ አሉ የሚባሉ ተቃዋሚዎች ይህ ነው የሚባል የተቀመረ መርሀማከር ሲያቀርቡ አልታዩም። ለሕዝቡ ይጠቅማል ያሉትን ምሉእነት ባለው መንገድ ሲያስተዋውቁ እናይም። እስከአሁን የሚታወቀው የተቃዋሚዎች ባህል አማራጭ ማቅረብ አይደለም። የቀረበን አማራጭ በመቃወም ላይ ያተኩረ ባሕል ነው። ስለዚህ እኛ ለውድድር በምንቀርብበት ጊዜ ዴሞክራሲ በእርግጠኝነት ካለና ከሰፊና የእኛ አማራጭ የሕዝቡን መሠረታዊ ፍላጎት መሻ አድርጎ የተዘጋጀ አማራጭ ነው። ይህም ብቻ ሳይሆን በተጨማሪ የሕዝቡን መሠረታዊ ፍላጎት ለመመለስ

የሚቻልባቸውን ትክክለኛ አቅጣጫዎች መሠረት በማድረግ የተዘጋጀ አማራጭም

ነው። አማራጮቻችን ዴሞክራሲ ባለበት ሁኔታ የሚቸነፉ አማራጮች አይደሉም። ሕዝቡ ሊመርጣቸው ያዋጣሉ ይጠቅማሉ ብለው ሊያምንባቸው የሚችልበት እድል አለ። ስለዚህ ኢህአዴግ ከዚህ በመነሳት የማያሳፍሩ አማራጮች ይዞ የሚቀርብ ድርጅት በመሆኑና ዴሞክራሲ በመኖሩ አማራጮቻችን ያቸንፋሉ። በእኛ እምነት ዴሞክራሲ እንዲኖር የማይፈልገው አካሄድ የተቃዋሚዎች

ነው። የተቃዋሚዎች አካሄድ ለምንድነው ዴሞክራሲ እንዲኖር የማይፈልገው? ተቃዋሚዎች ዴሞክራሲ ካለ ሕዝቡ ማንኛውንም ነገር በግልጽ ሊወያይበትና ሊጠይቀው የሚችልበት ዕድል ከተከፈተለት ይዘውት የሚቀርቡት አማራጭ ትክክለኛ ያልሆነና ሕዝብን የማይጠቅም በመሆኑ በቀላሉ ሊጋለጡበት የሚችሉበት ሁኔታ ሊኖር ይችላል። ባለፈው ጊዜ የእኛ መአሀድን አማራጭ አይተናል። ለምሳሌ በአንድ ወቅት

ቤት ለባለቤት እንመልሳለን አሉ። ይህ ተከራዩን የሚያስቆጣ ሆኖ አገኙት። “እንዴት ነው ለተወረሰባቸው ቤት የምትመልሱት?” አላቸው። ለዚህ የሰጡት መልስ በጣም የተምታታ ነበር። በአንድ በኩል መነሻቸው የሆነውን የቤት ባለቤቶችን ለማስደሰት እንሠራለን ሲሉ ቆዩ። ግን በተወረሱ ቤቶች የሚኖሩ በጣም ብዙ ሺ ኢትዮጵያውያን ቤተሰቦች “እኛን የት ትጥሉናላችሁ” ሲሏቸው ደግሞ መልስ ያላገኙበት ሁኔታ ነበር።

ወደ ሕዝቡ ሠርጸ እንዲገባ ማስተማር አለባቸው። ኃላፊነትን የተላበሰ(ረስፖንሲብል የሆነ) ቅስቀሳ ማድረግ አለባቸው። በዚህ ማጥፋትና የመመደቅ እንቅስቃሴ ውስጥ ሳይገባ ለሕዝብና ለሀገር የሚጠቅም ዴሞክራሲን ለማምጣት የታለመ ቅስቀሳ እያደረጉ የሕዝቡን የድጋፍ ድምፅ ለማግኘት መጣር አለባቸው። ለሕዝቡ ፓርቲያቸው ተወዳድሮ ማሸነፍ እንደሚችል ማሳየት መቻል አለባቸው። ኢህአዴግም ቢሆን በተሸነፈባቸው አካባቢዎች ሥልጣንን ላሸነፈው ፓርቲ እየለቀቀ አብሮ መሥራት እንደሚኖርበት ማወቅ አለበት። ዝምብሉ “ማሸነፍ ማሸነፍ” ብቻ ነበር ልምዱ። አሁን ግን ሽንፈትም እየገጠመው ሲመጣ ከአሸናፊዎቹ ጋር ሥልጣን ተጋርቶ መሥራት መልመድ አለበት። ሁለት ወዶ አይቻልም! ምርጫዎችን እያካሄዱ ዴሞክራሲ ለመምሰል መሞከርና ሁሌም እኔው ብቻ አሸናፊ ልሁን ማለት አያዋጣውም። ሕዝቡም ድምፁ ዋጋ እንዳለው ማወቅ አለበት። ተቃዋሚ ድርጅቶች ለምርጫ በሚያደርጉት እንቅስቃሴ መጋፋት ሊኖር ይችላል። ስለዚህ ሁሉም ፓርቲዎች ሥነ ሥርዓት ባለው መንገድ እየተወዳደሩ ከልዩነት ጋር ተቻችሎ ለመኖር መዘጋጀት ይኖርባቸዋል። ኢህአዴግ ባሸነፈበት አካባቢ ሥልጣን መያዝ በተሸነፈበት አካባቢ ደግሞ ሥልጣንን ማስረከብ

አለበት። እኛ በህድያ ዞን ባደረግነው ውድድር በፓርላማ ውስጥ ካሉት አሥር (10) ወንበሮች ሰባቱን (70 ከመቶ) በእኛው እንቅስቃሴ ስር አድርገናቸዋል። በዚሁ ዞን ለደቡብ ክልል ፓርላማ ካሉት ሃያ ስምንት(28) መቀመጫዎች ውስጥ ሃያ አንዱን (75 ከመቶ) የያዘው የእኛ ፓርቲ የሀዲያ ብሔር ዴሞክራሲያዊ ድርጅት ነው። ያም ሆኖ ግን የዞኑ መስተዳድር ሲቋቋም በምርጫው ላሸነፈው ፓርቲያችን ሥልጣን ላለማስረከብ የዞኑና የክልሉ የኢህአዴግ ካድሬዎች ከፍተኛ ደባ በመወጣት ላይ ይገኛሉ። ይህም የሥልጣን ባለቤት የሆነውን ሕዝባችንን በእጅጉ አስቆጥቶታል።

በእኛ በኩል በሕገ መንግሥቱ ላይ በተደነገገው መሠረት መስተዳድርን ወይም የሕግ አስፈጻሚ አካልን የማደራጀት ሥልጣን የሚገኘው በሕዝባዊ ምርጫ በማሸነፍ ሆኖ እያለ ይህ ድንጋጌ በመጣሉ አቤቱታ አቅርበናል። አቤቱታችን እስካሁን ድረስም በሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ኮሚቴ እየታየ ቢሆንም ገና ውሳኔ አላገኘም። ዴሞክራሲያዊ መብቱን ለማስከበር ከፍተኛ መስዋዕትነት የከፈለው ሕዝባችን ደግሞ “እኛ የመረጥናቸው ልጆች ኃላፊነት እየያዙ ሊያስተዳድሩን ይገባል” የሚል አቋም ይዞ በመታገል ላይ ይገኛል። በሌላው አንፃር ሀህዴድ/ኢህአዴግ የዞኑን መስተዳድር ሥልጣን በጉልበት

ለሰዚህ አድባሰብሰው የማለፍ ጥረት አደረጉ። እንደዚህ ዓይነት የተምታታ አቋም ያላቸው ድርጅቶች ናቸው መጠየቅ የማይፈልጉት። ዴሞክራሲን የማይፈልጉት። ለሰዚህ በእኛ እምነት ከመርህ እኪያ ተነስተን ከየነው አህአዴግ ይህችው የሚቀርባቸውን የፖለቲካ የኢኮኖሚና የማኅበራዊ አማራጮች ሕዝብ በሚገባ እንዲያውቃቸውና እንዲያብራሩባቸው ለማድረግ የሚፈልግ ድርጅት ነው። ለሰዚህ ዴሞክራሲ በመኖሩ ተጠቃሚ ነው እንጂ ተግባራዊ አይደለም። አህአዴግ።

በሁለተኛ ደረጃ እኛ በዴሞክራሲ ማመናችን ብቻ በቂ ነው አላልንም። ከምርጫ በፊትና በኋላም አባላቶቻችን ምርጫ የሕዝብ መብት በመሆኑ፤ ይህን የሕዝብ መብትና ፍላጎት መገለጫ የሆነ ምርጫ በምንም ዓይነት መንገድ እንዳይዘነጉ ተፅዕኖ እንዳያሳድሩበት እንጥራለን። ይህ ዓይነት የተፅዕኖ መብራ በተናጠል ከስተትነት መልክም ሆነ ሰፋ ባለ ደረጃ ከመጣ የሕዝብን የመምረጥ መብት የሚጋፋ፤ የዴሞክራሲ መብትን የሚጋፋ በመሆኑ በትዕግሥት እንደሚይታይ፤ አህአዴግም እንደማይቀበለው ለመላው አባላቶቻችን

በተደጋጋሚ ሥልጠናዎችና ትምህርቶች ለማስተዋወቅ ጥረት አድርገናል። በዚህ ደረጃ የሥራችን ውጤት ሆኖ የምናየው ነገር በአብዛኛው በዴሞክራሲያዊ አካሄዳችን ላይ ችግሮች አይታዩም። በምርጫ ላይ ሕዝቡ የፈለገውን የሚመርጥባቸው ሁኔታዎች እንዳሉ እያየን ነው።

ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ አልፎ አልፎ በአንዳንድ አካባቢዎች ስህተት አይሠራም ብለን ልንናገር የምንችልበት ሁኔታ አይደለም ያልነው። ይሠራል። ለምሳሌ ባለፈው ጊዜ በሀይማኖት አካባቢ የተፈጠረው ዓይነት ስህተት አለ። ይህን አህአዴግ የምንበታል። ጉዳዩን ከምርጫ በርድ ጋር በተደረገ ስምምነት እንደገና ምርጫ መካሄድ አለበት። ፈጽሞ እንዲህ ዓይነት ስህተት ሳይታረም መታለፍ የለበትም የሚል ግልጽ አቋም አህአዴግ ነበረው። ስህተት የፈፀመ አባላትንም በድርጅት ደረጃ ተገቢ እርማትና ሂስ እንዲያደርጉ ተደርጓል። ድርጅቱ በአለው አሠራር መሠረትም ተገቢ እርምጃዎችን ወስኗል።

ለሰዚህ ሙሉ በሙሉ ከስህተት የፀዳ ምርጫ እናካሂዳለን ብለን አናምንም። አልፎ አልፎ የሚታዩ ስህተቶች ሊኖሩ

ይችላሉ። ለእነዚህ ደግሞ አህአዴግ የማስተካከያ ሥርዓት እንዲደራጅ አድርጓል። የምርጫ ቦርድ ከማንኛውም የፖለቲካ ድርጅት፤ ከመንግሥት አስፈጻሚ አካላትና ከፓርላማው ተፅዕኖ እንዳይደረግበትና ሰፊ ያለ ነፃነት እንዲኖረው ተደርጓል። በራሱ ይንቀሳቀሳል። ጉድለቶች በሚታዩበት ጊዜ ተገቢ የማስተካከያ እርምጃ ይወሰዳል። እንዳንድ ስህተቶች የጠቅላላው የምርጫ መገለጫችን አይደለም።

በአንዳንድ አካባቢዎች የሚቀርበው ቅሬታ ሁለት ችግሮች ያሉበት ሆኖ ይሰማናል። የደቡብ ኢትዮጵያ ኅብረትን የመሳሰሉ ድርጅቶች ራሳቸው ከሚፈጽሙት ጥፋት ባሻገር ሌሎች ትንንሽ ጥፋቶችን ለማጉላት የሚያደርጉት ጥረትም እንዳለ ሊታወቅ ይገባል።

ለምሳሌ በደቡብ ከምርጫው በፊት በነበረው ሂደት እነሱ ነበሩ “ሕግና ሥርዓት የለም፤ የቀበሌን ሥልጣን አቸንፈን ስለምንይዘው፤ የማዳበሪያ ዕዳ እናሰርዛለን፤ ዕዳችሁን እንዳትከፍሉ። እኛ የግጦሽ መስኮችን እንሰጣችኋለን። ስለዚህ መስኮቹን እየተከፋፈላችሁ ማረስ ትችላላችሁ፤ የደን ቦታዎችንም መጨፍ

ይዞ “ሀብዴድ/ደኢሕዴንን ብትመርጡም ድምፃችሁ ዋጋ የለውም ብትወዱም ባትወዱም እኛው ነን የምናስተዳድራችሁ” በማለት ሕገ-ወጥ አቋም ይዞ ይገኛል። በእኛ በኩል ዴሞክራሲያዊ ሥርዓትን እውን ለማድረግ ኢሕአዴግ የሕዝቦችን የሥልጣን ምንጭነትና ባለቤትነት ማክበር መጀመር አለበት እንላለን። ትልቅ ፓርቲ-ትንሽ ፓርቲ ብሎ ነገር የለም። ሁሉም ሕዝባዊ ኃላፊነት አለበት።

ዘመን፡- ለወደፊቱስ ምን የተስፋ ራዕይ ይታይዎታል?

ዶ/ር በየነ፡- ቀደም ሲል ባነሳሁት ጉዳይ ላይ በአንክሮ ለማስቀመጥ የምፈልገው በሀገራችን ዴሞክራሲን ለመገንባት የሚያስችል ሁኔታ አለ። ይህን ሁኔታ ለማምጣት ሁሉም ፓርቲ የኃላፊነት ድርሻ ያለበት ቢሆንም የገዢው ፓርቲ ኃላፊነት ግን በመንግሥት ሥልጣን ላይ እንደመሆኑ ከፍተኛ ነው። የሀገራችንን ዳር ድንበር በማስጠበቅ ረገድ ከፍተኛ ኃላፊነት “አለብኝ” እንደሚለው ሁሉ በሀገሪቱ ሕግና ሥርዓትን በማስከበር የፍትህ ሥርዓቱን ዲሲፕሊን በማድረግ በደል የሚካካስበትን ሁኔታ የመፍጠርና የማጠናከር ለነገ ይደር የማይባል ኃላፊነት አለበት። የፖለቲካ ፓርቲ ዕጩዎችና ድርጅቶች በየደረጃው ችግር ቢደርስባቸው አጥፊውን ፍርድ ቤት አቅርቦ ፍትህ እንዲያገኙ ቢደረግ በሀገሪቱ የበለጠ የመተማመን መንፈስ ሠርጸ ለዴሞክራሲ መጎልበት ዋናው መሠረት ይሆናል። ትልቁ ማነቆ የፍትህ ሥርዓቱ ያለበት ዝቅተኛ ሁኔታ ነው። ከአዲስ አበባ ወጣ ሲባል የሚታየው ሁኔታ ጨርሶ የሚያሰጋ ነው። ለምሳሌ አንድ ዕጩ ተወዳዳሪ “ከአሥራ አምስት ዓመት በላይ በአሥራት የሚያስቀጣ ከፍተኛ ወንጀል ፈጽሞ እጅ ከፍንጅ

እስካልተያዘ ድረስ አይታሰርም” የሚለውን ድንጋጌ በመጣስ በሀዲያ ዞን ቀበሌ አመራር የመረጣቸው ሕዝብ ሲጨቃጨቁ እዚያ ነበራችሁ በሚል ሰበብ አስራ ስድስት(16) ዕጩ ተወዳዳሪዎቻችንን ካሰሩ በኋላ “መንግሥት ግልበጣ” በሚል አስቂኝ የፈጠራ ውንጀላ ያለፍርድ ቤት ትዕዛዝ ለሁለት ወራት አስረውበናል። ሁኔታውን ብሔራዊ የምርጫ ቦርድ ኮሚቴ አቋቁሞ ሲያጣራው የችግሩ ፈጣሪዎች የሀሀዴድ/አህአዴግ ካድሬዎች መሆናቸው ስለተረጋገጠ በጉዳዩ መንግሥት ተቸግሮ ትዕዛዝ ሰጥቶ በፖለቲካ ውሳኔ ከብዙ እንግልት በኋላ ሊፈቱ ችለዋል። እንግዲህ ተወዳዳሪውን ምን አድርግ ነው የሚሉት? እንዲህ ዓይነት ችግር ወደሚያስከትል እንቅስቃሴ ውስጥስ ደፍሮ የሚገባው ስንቱ ነው?

በገዢው ፓርቲ ዘንድ ያለው በሁሉም ቦታና ጊዜ “አሸንፋለሁ” የሚለው ግንዛቤ(አቲቲዩድ) መወገድ አለበት። ፈጽሞ ትክክል ያልሆነና ለዴሞክራሲያዊ ሥርዓት እውን መሆን በር የዘጋ አመለካከት ነው። አንዴ ብናሸንፍ በሚቀጥለው መሸነፍ እንደምንችል ለመገንዘብና ለመቀበል መዘጋጀት አለብን። በበኩሌ ወደተረጋጋ ዴሞክራሲያዊ ሁኔታ ተሸጋግረናል የሚለው የገዢው ፓርቲ ግንዛቤ ወደ እውነትነት ሊለወጥ የሚችለው በሀገሪቱ ዕርቀ-ሰላም ሲወርድ ለፍትህ ሥርዓቱ ሁሉም ተገዢ ሲሆንና ይህንንም ወደ ሕዝቡ ማሸጋገር ስንችል ብቻ ነው። በዚህ ተስፋ ነው እንግዲህ ጥረት የምናደርገው።

ዘመን፡- ከቡር ዶ/ር በየነ ጴጥሮስ በመልካም ትብብርና ፈቃደኝነት ውድ ጊዜዎን መስዋዕት በማድረግ ስለሰጡን መግለጫ ከልብ እናመሰግናለን።

ሰለዚህ አድሰብሰው የማለፍ ጥረት አደረጉ። እንደዚህ ዓይነት የተምታታ አቋም ያላቸው ድርጅቶች ናቸው መጠየቅ የማይፈልጉት። ዴሞክራሲን የማይፈልጉት። ሰለዚህ በእኛ እምነት ከመርህ አኳያ ተነስተን ከየነው አሀዲዲን ይህቸው የሚቀርባቸውን የፖለቲካ የኢኮኖሚና የማኅበራዊ አማራጮች ሕዝብ በሚገባ እንዲያውቃቸውና እንዲያዳብራቸው ለማድረግ የሚፈልግ ድርጅት ነው። ሰለዚህ ዴሞክራሲ በመኖሩ ተጠቃሚ ነው እንጂ ተጉጂ አይደለም- አሀዲዲን።

በሁለተኛ ደረጃ እኛ በዴሞክራሲ ማመናችን ብቻ በቂ ነው አላልንም። ከምርጫ በፊትና በኋላም አባላታችን ምርጫ የሕዝብ መብት በመሆኑ፤ ይህን የሕዝብ መብትና ፍላጎት መገለጫ የሆነ ምርጫ በምንም ዓይነት መንገድ እንዳይዛንፉ ተዕዕኖ እንዳይላድሩበት እንጥራለን። ይህ ዓይነት የተዕዕኖ መከራ በተናጠል ከስተትነት መልካም ሆነ ሰፋ ባለ ደረጃ ከመጣ የሕዝብን የመምረጥ መብት የሚጋፋ፤ የዴሞክራሲ መብትን የሚጋፋ በመሆኑ በትዕግሥት እንደማይታይ፤ አሀዲዲንም እንደማይቀበለው ለመላው አባላታችን

በተደጋጋሚ ሥልጠናዎችና ትምህርቶች ለማስተዋወቅ ጥረት አድርገናል። በዚህ ደረጃ የሥራችን ውጤት ሆኖ የምናየው ነገር በአብዛኛው በዴሞክራሲያዊ አካሄዳችን ላይ ችግሮች አይታዩም። በምርጫ ላይ ሕዝቡ የፈለገውን የሚመርጥባቸው ሁኔታዎች እንዳሉ እያየን ነው።

ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ አልፎ አልፎ በአንዳንድ አካባቢዎች ስህተት አይወራም ብለን ልንናገር የምንችልበት ሁኔታ አይደለም ያልነው። ይሠራል። ለምሳሌ ባለፈው ጊዜ በሀዲያ አካባቢ የተፈጠረው ዓይነት ስህተት አለ። ይህን አሀዲዲን የምንበታል። ጉዳዩን ከምርጫ በርድ ጋር በተደረገ ስምምነት እንደገና ምርጫ መካሄድ አለበት፤ ፈጽሞ እንዲህ ዓይነት ስህተት ሳይታረም መታለፍ የለበትም የሚል ግልጽ አቋም አሀዲዲን ነበረው። ስህተት የፈፀመ አባላትንም በድርጅት ደረጃ ተገቢ እርማትና ሂስ እንዲያደርጉ ተደርጓል። ድርጅቱ በአለው አሠራር መሠረትም ተገቢ እርምጃዎችን ወስኗል።

ሰለዚህ ሙሉ በሙሉ ከስህተት የፀዳ ምርጫ እናካሂዳለን ብለን አናምንም። አልፎ አልፎ የሚታዩ ስህተቶች ሊኖሩ

ይችላሉ። ለእነዚህ ደግሞ አሀዲዲን የማስተካከያ ሥርዓት እንዲደራጅ አድርጓል። የምርጫ በርድ ከማንኛውም የፖለቲካ ድርጅት፤ ከመንግሥት አስፈጻሚ አካላትና ከፓርላማው ተዕዕኖ እንዳይደረግበትና ሰፋ ያለ ነፃነት እንዲኖረው ተደርጓል። በራሱ ይንቀሳቀሳል። ጉድለቶች በሚታዩበት ጊዜ ተገቢ የማስተካከያ እርምጃ ይወሰዳል። አንዳንድ ስህተቶች የጠቅላላው የምርጫ መገለጫችን አይደሉም።

በአንዳንድ አካባቢዎች የሚቀርበው ቅሬታ ሁለት ችግሮች ያሉበት ሆኖ ይሰማናል። የደቡብ ኢትዮጵያ ኅብረትን የመሳሰሉ ድርጅቶች ራሳቸው ከሚፈጽሙት ጥፋት ባሻገር ሌሎች ትንንሽ ጥፋቶችን ለማጉላት የሚያደርጉት ጥረትም እንዳለ ሊታወቅ ይገባል።

ለምሳሌ በደቡብ ከምርጫው በፊት በነበረው ሂደት እነሱ ነበሩ “ሕግና ሥርዓት የለም፤ የቀበሌን ሥልጣን አቸንፈን ስለምንይዘው፤ የማዳበሪያ ዕዳ እናሰርዛለን፤ ዕዳችሁን እንዳትከፍሉ። እኛ የግጦሽ መስኮችን እንሰጣችኋለን። ሰለዚህ መስኮቹን እየተከፋፈላችሁ ማረስ ትችላላችሁ፤ የደንቦታዎችንም መጨፍ

ይዞ “ህብደድ/ደኢሕዴንን ብትመርጡም ድምፃችሁ ዋጋ የለውም ብትወዱም ባትወዱም እኛው ነን የምናስተዳድራችሁ” በማለት ሕገ-ወጥ አቋም ይህ ይገኛል። በእኛ በኩል ዴሞክራሲያዊ ሥርዓትን እውን ለማድረግ ኢሕአዴግ የሕዝቦችን የሥልጣን ምንጭነትና ባለቤትነት ማክበር መጀመር አለበት እንላለን። ትልቅ ፓርቲ-ትንሽ ፓርቲ ብሎ ነገር የለም። ሁሉም ሕዝባዊ ኃላፊነት አለበት።

ዘመን:- ለወደፊቱስ ምን የተስፋ ራዕይ ይታይዎታል?

ዶ/ር በየነ:- ቀደም ሲል ባነሳሁት ጉዳይ ላይ በአንክሮ ለማስቀመጥ የምፈልገው በሀገራችን ዴሞክራሲን ለመገንባት የሚያስችል ሁኔታ አለ። ይህን ሁኔታ ለማምጣት ሁሉም ፓርቲ የኃላፊነት ድርሻ ያለበት ቢሆንም የገዢው ፓርቲ ኃላፊነት ግን በመንግሥት ሥልጣን ላይ እንደመሆኑ ከፍተኛ ነው። የሀገራችንን ዳር ድንበር በማስጠበቅ ረገድ ከፍተኛ ኃላፊነት “አለብኝ” እንደሚለው ሁሉ በሀገሪቱ ሕግና ሥርዓትን በማስከበር የፍትህ ሥርዓቱን ዲሲፕሊን በማድረግ በደል የሚካሄድበትን ሁኔታ የመፍጠርና የማጠናከር ለነገ ይደር የማይባል ኃላፊነት አለበት። የፖለቲካ ፓርቲ ዕጩዎችና ድርጅቶች በየደረጃው ችግር ቢደርስባቸው አጥፊውን ፍርድ ቤት አቅርቦ ፍትህ እንዲያገኙ ቢደረግ በሀገሪቱ የበለጠ የመተማመን መንፈስ ሠርጸ ለዴሞክራሲ መጎልበት ዋናው መሠረት ይሆናል። ትልቁ ማነቆ የፍትህ ሥርዓቱ ያለበት ዝቅተኛ ሁኔታ ነው። ከአዲስ አበባ ወጣ ሲባል የሚታየው ሁኔታ ጨርሶ የሚያስጋ ነው። ለምሳሌ አንድ ዕጩ ተወዳዳሪ “ከአሥራ አምስት ዓመት በላይ በአሥራት የሚያስቀጣ ከፍተኛ ወንጀል ፈጽሞ እጅ ከፍንጅ

እስኩልተያዘ ድረስ አይታሰርም” የሚለውን ድንጋጌ በመጣስ በሀዲያ ዞን ቀበሌ አመራር የመረጣቸው ሕዝብ ሲጨቃጨቁ እዚያ ነበራችሁ በሚል ሰበብ አስራ ስድስት(16) ዕጩ ተወዳዳሪዎቻችንን ካሰሩ በኋላ “መንግሥት ግልበጣ” በሚል አስቂኝ የፈጠራ ውንጀላ ያለፍርድ ቤት ትዕዛዝ ለሁለት ወራት አስረውበናል። ሁኔታውን ብሔራዊ የምርጫ በርድ ኮሚቴ አቋቁሞ ሲያጣራው የችግሩ ፈጣሪዎች የሀሀዴድ/አሀዲዲን ካድሬዎች መሆናቸው ስለተረጋገጠ በጉዳዩ መንግሥት ተቸግሮ ትዕዛዝ ሰጥቶ በፖለቲካ ውሳኔ ከብዙ እንግልት በኋላ ሊፈቱ ችለዋል። እንግዲህ ተወዳዳሪውን ምን አድርግ ነው የሚሉት? እንዲህ ዓይነት ችግር ወደሚያስከትል እንቅስቃሴ ውስጥስ ደፍሮ የሚገባው ስንቱ ነው?

በገዢው ፓርቲ ዘንድ ያለው በሁሉም ቦታና ጊዜ “አሸንፋለሁ” የሚለው ግንዛቤ(አቲቲዩድ) መወገድ አለበት። ፈጽሞ ትክክል ያልሆነና ለዴሞክራሲያዊ ሥርዓት እውን መሆን በር የዘጋ አመለካከት ነው። አንዴ ብናሸንፍ በሚቀጥለው መሸነፍ እንደምንችል ለመገንዘብና ለመቀበል መዘጋጀት አለብን። በበኩሌ ወደተረጋጋ ዴሞክራሲያዊ ሁኔታ ተሸጋግረናል የሚለው የገዢው ፓርቲ ግንዛቤ ወደ እውነትነት ሊለወጥ የሚችለው በሀገሪቱ ዕርቀ-ሰላም ሲወርድ ለፍትህ ሥርዓቱ ሁሉም ተገዥ ሲሆንና ይህንንም ወደ ሕዝቡ ማሸጋገር ስንችል ብቻ ነው። በዚህ ተስፋ ነው እንግዲህ ጥረት የምናደርገው።

ዘመን:- ከቡር ዶ/ር በየነ ጴጥሮስ በመልካም ትብብርና ፈቃደኝነት ውድ ጊዜዎን መስዋዕት በማድረግ ስለሰጡን መግለጫ ከልብ እናመሰግናለን።

ጨፍ ትችላላችሁ። ብለው ሰፋፊ ሥርዓተ አልባኛ የሆኑ እርምጃዎች ጥብረተኛነት ውስጥ ለማሰራጀት ጥረት አድርገዋል። በእኛ እምነት የበለጠ አደጋ ሆነው መታየት ያለባቸው እንደነዚህ አይነት ጊዜያዊ ስሜቶችን በማንሳሳት ሥርዓተ አልባኛነትን በማበረታታት የሚካሄዱ እንቅስቃሴዎች ናቸው። በአንድ በኩል የደቡብ ሕዝቦች ጥብረት ዓይነት ፓርቲዎች በተፈጥሯቸው ውስጣዊ የማረሚያና ራስን በራስ የማሰተካከያ መንገድ የሌላቸው ናቸው። ስለዚህ በአንድ በተሳሳተ መንገድ ሄደው ድል ካገኙ ያህል መንገድ ሁሉ የሚሠራ ይመስላቸዋል። በዚህ መንገድ በቀጣይነት ጥብረተኛነትን ወደአልባኛ አቅጣጫ ለመምራት ተደጋጋሚ ጥረቶች ሲያደርጉ ይታያል። በርግጥ ይሄ ሕዝቡ የማይጠቅመው መሆኑን እየተመለከተ በተለይ ደግሞ የእነሱን ሥርዓተ አልባኛ

ድርጅቶች መጥተው በጋራ መንግሥት መሥርተው ከተወሰነ የሽግግር ወቅት በኋላ አስፈላጊውን ፖለቲካዊ ዝግጅት አድርገን ሕዝቡ ምርጫ ያካሂድ፤ በምርጫው ያቸነፈ ፓርቲ ሥልጣኑን ይይዛል ነበር ያለው። እስከ 1987 ድረስ ሁላችን እንደምናውቀው የሽግግር መንግሥት ተመሥርቶ ደቡብ ጥብረትና ሌሎች ፓርቲዎች ተሳትፈው ነበር። ይሄ አንድ አገር ያወቀው ፀሐይ የሞተው እውነታ ነው።

ኢህአዴግ የፖለቲካ ሥልጣኑን ያደራጀው በሚንቀሳቀሰባቸው አካባቢዎች ነው። ለምሳሌ በደቡብ፣ በአረሚያ፣ በአማራ፣ በትግራይና በአዲስ አበባ ኢህአዴግ ሰፊ ህልውና አለው። ግን በአፋር፣ በጋንቢላ፣ በኢሻንቲል፣ በሶማሊያና በመሳሰሉት አካባቢዎች ኢህአዴግ የተደራጀ ህልውና የለውም። ከነዚህ አካባቢዎች ካሉ ሕዝቦች ጋር

ሠራተው በአንድ በኩል በክልል ም/ቤት ምርጫ ካቸነፉና በሌላ በኩል በወረዳና በቀበሌ ምርጫዎች በተወከሉ ሰዎች በጋራ ስለሆነ የወረዳና የቀበሌ ምርጫ ከመካሄዱ በፊት የሚመሠረተው መንግሥት የአካባቢ ሥልጣን ምን ይሆናል? የሚለው መወሰን አይችልም። ሀቁ ይሄ ነው። እነዚህ ሰዎች የወረዳና የቀበሌ ም/ቤት ምርጫ ከመካሄዱ በፊት ሥልጣን በጥምር መያዝ አለብን የሚል ሀሳብ ነው እያራመዱ ያሉት። የክልሉ ሕገ-መንግሥት ደግሞ ይሄንን አይፈቅድም። የወረዳና የቀበሌ ምርጫ መካሄድ አለበት። እዛ ላይ መቶ በመቶ ካቸነፉት ሃዲያን ታስተዳድራላችሁ። መቶ በመቶ ካላቸነፉት ለምሳሌ በሙሉ ከተቸነፉ ደግሞ አሁን በሚካሄደው የወረዳና የቀበሌ ምርጫ በድምር ኢህአዴግ ወይም የደህረዳግ እጩዎች ካቸነፉ አብዛኛው ወንበር የደህረዳግ ይሆናል።

ኢህአዴግ መሰናን የማያበረታታ፤ የሚቃወም መንግሥትና ድርጅት ነው። በተለይ በሕዝብ ተመርጠው የፖለቲካ ሥልጣን የሚረከቡ ኃይሎች በሙሉ ከመሰናን እንዲፀዱ ለማረጋገጥ አስፈላጊ የመስላኪያ መንገዶችን ለማሰፈን ጥረት ሲያደርግ ቆይቷል።

የሆኑ ተግባራትን እየተገነዘበ በሄደ ቁጥር አቅጣጫቸውን የማይከተልበት ሁኔታ እየተፈጠረ እንደሚሄድ ይታመናል። በኢህአዴግ በኩል ተሠራ ከሚባለው ጥፋት በላይ የተቃዋሚ ሀይሎች የሚያደርሱት ጥፋትና የሚሄዱበት ሀረ ደሞክራሲያዊ አካሄድ የጠነከረ መሰሉ ይታያል። ነገር ግን በሥልጣን ላይ ስለሌሉ በሥልጣን ላይ ያለውን ፓርቲ ለማጥላላትና ለማሳጣት የተሻለ ዕድል እናገኛለን በሚል ጥረት እንደሚያደርጉ መዘንጋት ያለበት አይመስለኝም።

ዘመን፡- የደቡብ ጥብረት ባለፈው ምርጫ በዘኑ አቸንፈን ቦታ አልተሰጠንም። የማስተዳደሩ ሥልጣን ሊሰጠን ይገባ ነበር። የሚል ጥያቄ አለው። ኢህአዴግ ሥልጣን የማጋራት ፍላጎት የለውም በማለት የደቡቡን እንደ ምሳሌ ይጠቅሳሉ? ይህን እንዴት ያዩታል?

አቶ በረከት፡- ይሄ በብዙ መሠረታዊ መረጃዎች ውድቅ መሆኑን ለማሳየት እንችላለን። እነዚህ ፓርቲዎች ከ10 ዓመት በፊት የተፈፀመውን ታሪክ እንረሳለን ካላሉ በስተቀር ኢህአዴግ አቸናፊ የሆነበትን ሥልጣን እንዳጋራቸው ያውቃሉ። ደርግን ለመጣል ወሳኙን ትግል ያካሄደው ኢህአዴግ ነው። በታጠቀ ኃይል ደርግን ከደመሰሰ በኋላ ኢህአዴግ የፖለቲካ ሥልጣኑን ብቻዬን አመሠርታለሁ አላለም።

ሌሎች የፖለቲካ ፓርቲዎችና

በሕዝብ በተወከሉ ልዩ ልዩ ፓርቲዎች ሥልጣን ተጋርተን ነው የምንሠራው። በፓርላማው ከነዚህ ፓርቲዎች ጋር በመመካከር በእኩልነት ሁላችንም የጋራ እንቅስቃሴ የምናደርግበት ሁኔታ እንዳለ እናያለን። ስለዚህ ሥልጣን የመካፈሉን ጉዳይ እነዚህ ድርጅቶች አለም አላሉም እኛ በተጨማሪ እያደረግነው ነው። ባልተመረጥንበት አካባቢ ሥልጣኑን ልንይዝ አንችልም። በመርህ ደረጃ የሚያስከድ አይደለም። በሕዝብ ላይ ፍላጎቱን ማንም መጫን የለበትም። ሕዝብ የመሰለውን ይወስናል፤ የፈለገውን ይመርጣል። ከመረጠ በኋላ በመረጠው ይተዳደራል የሚል ጽኑ መርህ ያለን ድርጅት ነን።

በደቡብ የሆነው ምንድነው? ለሚለው የደቡብ ክልል ሕገ-መንግሥት አለው። በሕገ-መንግሥቱ መሠረት የሆነ ምክር ቤቶች የሚደራጁበት ሥርዓት ለየት ያለ ነው። ይህ ሥርዓት በአንድ በኩል ለክልል ምክር ቤቱ ከተወከሉ ሰዎች ሃምሳ በመቶ ለሆነ ምክር ቤት የሚወከል ይሆናል። በሌላ በኩል ደግሞ ሃምሳ በመቶው ከወረዳና ከቀበሌ ምርጫ ጋር ተያይዞ ለሆነ ምክር ቤት ተብለው የሚመረጡ ሰዎች ይኖራሉ። ስለዚህ በአለፈው ጊዜ በሃዲያ አካባቢ የተፈፀመው ነገር ለክልል ም/ቤት በተካሄደው ምርጫ የደቡብ ጥብረት ብዙ መቀመጫዎችን አቸንፏል። ነገር ግን ሥልጣኑ የሚመ

በዚህ ሁኔታ አካባቢውን የሚያስተዳድረው ደህረዳግ ነው። እነሱ ህልውናቸው ክልልና ተወካዮች ምክር ቤት ይረጋገጣል። የሕዝቡ ድምፅ ሆነው ሊያገለግሉ ይችላሉ። አብዛኛውን መቀመጫ ካላገኙ በሚቀጥለው ምርጫ ሥልጣኑን እኛ ልንመሠርተው እንችላለን ብለው አስፈጻሚውን የማደራጀት እድል ሊወስዱ የሚችሉበት ሁኔታ አይኖርም። ስለዚህ ጠብቁ ነው የተባሉት። መጠበቅ ደግሞ አለባቸው። ሥልጣኑ የሚደራጀበት ግልጽ ሕገመንግሥታዊ አሠራር እያለ ይሄንን መጠበቅ ተስፋቸው ከወዲሁ ሥልጣን አስረክቡን ማለታቸው ሕጋዊ አግባብ የለውም። በወረዳና በቀበሌ ምርጫ ላይ መረጡ ሥልጣኑን እንዴት ነው ሊረከቡት የሚያስቡ? የሚል ጥያቄ እንዲነሳ ያደርጋል። ስለዚህ ስድስት ወይም አምስት ወር መታገስ አቅቷቸው የሚያሰሙት ጩኸት ብቻ ነው ብለን እንወስደዋለን።

ዘመን፡- ኢህአዴግ በወረዳና በቀበሌ የተመረጡ ሥልጣን ከያዙ በኋላ በመሰናን ተጠርጥረው ሲጋለጡ ወደ ፍትህ ከማቅረብ ይልቅ ከሥልጣን አውርዶ ማባረርን ይመርጣል ይባላል? ከዚህም ሌላ በከተሞች በሰፊው አልተንቀሳቀሰም የሚሉ ወገኖች አሉ?

አቶ በረከት፡- ኢህአዴግ መሰናን የማያበረታታ የሚቃወም መንግሥትና

ድርጅት ነው። በተለይ በሕዝብ ተመርጦ የሥራ ሥልጣን የሚረከቡ ኃይሎች በመሠረት ከመሰናጸፍ እንዲቆዩ ለማድረግ አስፈላጊው የመከላከያ መንገዶች ለማስፈን ጥረት ሲያደርግ ቆይቷል። በርግጥ በዚህ ረገድ የተሠራው ሥራ አጥጋቢ ነው። በባልም መሰናጸፍ መቶ በመቶ ለገዛባቸው የምንችለው ነገር አይደለም። ነገር ግን ሥርዓቱን ከመሰናጸፍ የፀዳ ለማድረግ አልሞ የሚን ቀላቀስ ግምባር ነው። አባላቶቻችን በተቻለ መጠን ለማስተማር እንሞክራለን። ከመጀመሪያውም ለመመልመል የሚደረገው ጥረት ከመሰናጸፍ የፀዳ ሰዎች እንዲሆኑ ነው። የሚመለመሉት ሕዝብን በቅንነትና በታማኝነት ለማገልገል ዝግጁ የሆኑ ሰዎችን ነው። አልፎ አልፎ በዚህ መንገድ ያልተመለመሉ ሰዎች ሊጋጥሙ ይችላሉ። በደንብ ያላወቅናቸውም ሰዎች ሊመለመሉ የሚችሉበት ሁኔታም ሊኖር ይችላል። ነገር ግን ኢህአዴግ አበከር የሚሠራው ጥራት ያላቸው ሕዝብን በቅንነት የሚያገለግሉ ሰዎች እንዲመረጡ ነው።

ከተመረጡ በኋላ ጤንነታቸውን ጠብቀው የሚቀጥሉ እንዳሉ አናውቃለን። አንዳንዶቹ ደግሞ ኅብረተሰቡ ውስጥ ያለው በመሰናጸፍ የመበከል በሽታ የሚለክፋቸውና በቀላሉ ለዚህ ሰልባ የሚሆኑ እንዳሉ አናያለን።

በዚህ ደረጃ ኢህአዴግ ምንድነው ግድረግ የሚችለው? በመጀመሪያ በተቻለ መጠን ጥራት ያለው ምልመላ ይካሄዳል። ከተመለመሉ በኋላ ግምገማዎች ይኖራሉ። ሁሉም ሰው እንዲገመገመውና እንዲቆጣጠረው የሚያስችል ሁኔታ እንፈጥራለን። በዚህ መንገድ ችግሩን ለማቃለል ጥረት ይደረጋል። በድርጅቱ ውስጥም የመሰናጸፍ ዝንባሌ ለመገምገም የሚያስችል ሥርዓት አለ። ችግር በሚያጋጥምበት ጊዜ ሁለት ነገሮች ይደረጋሉ። አንደኛው በመሰናጸፍ የተዘፈቀ ሰው ከሥልጣን እንዲወገድ ግድረግ ነው። ይሄ የሚሆነው በአፈፃፀም ላይ በሚገባ ተገምግሞ፣ አብዛኛው ተሳትፎበትና አምኖበት በመረጃ ላይ ተመሥርቶ ነው። ሆኖም ይህ ብቻ በቂ ነው ብለን አናምንም። በመሰናጸፍ የተዘፈቀ ሰው ወደሕግ ፊት እየቀረበ እርምጃ ካልተወሰደበት አስቸጋሪ ይሆናል። ኢህአዴግ በመሰናጸፍ የሚዘፈቁትን ሰዎች ወደሕግ ፊት እንዲቀርቡ መደረግ አለበት ብሎ ያምናል። ለዚህ ደግሞ በእነ ታምራት ላይኔ ላይ የተወሰደውን እርምጃ መጥቀሱ ይበቃል። ይህን በብቃት ለመፈፀም የፍትህ ሥርዓቱ መጠ

ናከር እንዳለበት እናምናለን። የፍትህ ሥርዓቱ በከፍተኛ ደረጃ እንዲጠናከር በሁለተኛው አምስት ዓመት መርህ ግብ ሬችን ላይ ከፍተኛ ትኩረት እንሰጠዋለን ያልነውም ለዚህ ነው።

በከተሞች የሚሠራው ሥራ ያው በአንድ በኩል እንደተባለው ውስንነት አለው። ይሄን መቀበል ይቻላል። በሌላ በኩል በከተሞች የሚካሄደው ሥራ ብዙ መሻሻሎች አሉበት። በርግጥ ይሄ መሻሻል የሚፈለገው ደረጃ ላይ ደረሰ ወይም በጣም ብዙ የተራመደበት ባይሆንም መሻሻሎች እንዳሉ ማየት ይቻላል።

በኢትዮጵያ ደረጃ የከተሞች ዕድገት ዘግይቶ የተጀመረ ነው። በዚህ ደረጃ የከተሞችን ዕድገት በተመለከተ ግልጽና የጠራ ሀሳብ ያለው በጣም ሰፊ የተማረ የሰው ኃይል አለ ለማለት አያስደፍርም። ስለዚህ ከተሞችን ከማስተዳደር አኳያ በጣም ብዙ መማር እንዳለብን የሚያሳይ ነገሮች አሉ።

ከተሞች ከገጠሩ በተለየ ሁኔታ በርካታ ሕዝብ የሚኖርባቸው በመሆኑ በከተሞች የሚጠየቀው ማኅበራዊ አገልግሎት፣ የአስተዳደር፣ የኢኮኖሚ ልማትና የመሳሰሉት ጉዳዮች የተወሳሰቡ እንዲሆኑ ያደርጋል። ይሄ በመስኩ የሠለጠነ የሰው ኃይል በሌለበት ሁኔታና የጥያቄው ውስብስብነት ቀላል ባልሆነበት ደረጃ ተሰርቷል። ቢሆንም ብዙ መማር አለብን። እነዚህ ችግሮች ሥራዎቻችንን ውስንነት እንዲኖራቸው አድርገዋል።

በሌላ በኩል ባለፉት አምስት ዓመታት በተለይ በከተማ አካባቢ የወጡ መርህ ግቦችን ተግባራዊ ለማድረግ በተካሄዱ ጥረቶች በትልልቅ ከተሞች ያሉ አስተዳደሮች እንዲሻሻሉ የተሠሩ ሥራዎች ቀላል የማይባል ትምህርት ተገኝቶባቸዋል።

የአዲስ አበባ መስተዳድር ሕዝቡ ከሚጠብቀው አኳያ ብዙ መሥራት ያለበት መሆኑ ግልጽ ነው። ነገር ግን መስተዳድሩ ባለፉት አምስትና ስድስት ዓመታት የከተማውን ሕዝብ የወሀ ጥያቄ ለማቃለል ያደረጋቸው ጥረቶች በጣም የሚያስመሰግኑ ናቸው። በፌዴራል መንግሥት በኩልም ቢሆን ከተሞቻችንን ከማሳደግ አኳያ የኢነርጂ አቅርቦት ያለውን ፋይዳ በመመልከት በትልልቅ ወንዞች ላይ የሀይል ምንጮችን ለማጥልበት በመካሄድ ላይ ያለው ሥራ በጣም አበረታች ነው። መሬትን ሥርዓት በአለው መንገድ ሀንፃና ቤት ለመሥራት ለሚፈልጉ ሰዎች ለማደል የሚደረግ ጥረትም አለ። በከተሞች መካከል ያለው ውድድር ኢንቨስተሮችን

ለማስተናገድ የሚደረጉ ጥረቶች በመሠረት ሲታዩ ብዙ እንደሚቀረን መገመት ቢቻልም ጨርሶ አልተሠራም ማለት እንዳልሆነ መገንዘብ የሚቻል ይመስለኛል። በዚህ ረገድ የሚቀርበው ሂሳብ በአንድ በኩል ለመሻሻል የሚደረገውን ጥረት ግምት ውስጥ ያስገባ፤ በትክክል የሚያበረታታ በሌላ በኩል ደግሞ መሻሻል ያለባቸውን ነገሮች በትንንሱ ነገር በሆነ መንገድ የሚጠቁም ቢሆን የሚጠቅመን ይመስለኛል። ኢህአዴግ ከራሳችንም ከሌሎች ሀገሮችም እየተማርን የከተሞችን ሕይወት ለማሻሻል በሚቀጥሉት ዓመታት ከፍተኛ ትኩረት ለመስጠት ዝግጁ ነው።

ዘመን፡- በአጠቃላይ በሚመጣው ምርጫ የተቃዋሚ ድርጅቶችና የኅብረተሰቡ ተሳትፎ ምን መሆን አለበት?

አቶ በረከት፡- የተቃዋሚ ድርጅቶችን ተሳትፎ በተመለከተ በእኛ እምነት የዴሞክራሲ ተሳትፎ አስፈላጊነቱ ኅብረተሰቡ የፈለገውን፣ የሚያምንበትንና የሚጠቅመውን የተገንዘበውን ነገር እንዲወሰን ነፃነቱንና የወሰነውን ነገር ተግባራዊ የማድረግ ነው። ከአንድ ፓርቲ አቸናፊነት በላይ ዴሞክራሲ የሕዝብ የመወሰን ልምድና ባህልን የማሳደግ ጉዳይ ነው። በዚህ ደረጃ ፓርቲያችን ተቸነፈ አቸነፈ የሚለው ሁለተኛ ሆኖ ነገር ግን የሕዝብ የሥልጣን ልምድና የመወሰን ባህል እንዲያድግና እንዲዳብር ከማድረግ ፋይዳው በመነሳት ምርጫውን በተቻለ መጠን ዴሞክራሲያዊ ለማድረግ የበኩላቸውን አስተዋጽኦ ማበርከት አለባቸው። ይህ ትኩረት ሊሰጠው ይገባል። ሕዝቡን በተራና በቅጥፈት ላይ በተመሠረተ ፕሮፓጋንዳ ከማደናገር ይልቅ እውነታው ላይ መስማማት አለባቸው። በሚለዩባቸው እየተለዩ መታገልን ማዳበር አለባቸው።

በሕዝቡ በኩል የወረዳና የቀበሌ ምርጫ ሆነ ማንኛውም የዴሞክራሲ ተግባር በትግሉ የተጥናወፈውን መብት የሚያረጋግጥ ነው። ይሄ በችሮታ የተገኘ ዴሞክራሲ አይደለም። ምርጫው ነፃና ከማንኛውም ተፅዕኖ የፀዳ ሆኖ እንዲካሄድ ሕዝቡ የታገለለት ነው። በማንኛውም ደረጃ የዚህ ዓይነት ምርጫ እንዲኖር በተቃዋሚዎቹም ሆኑ በኢህአዴግ በኩል ያሉት እጩዎች ዴሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ መወዳደራቸውን ሀሳባቸውንና አማራጫቸውን ማቅረባቸውን እያረጋገጡ መሄድ አለባቸው።

ሕዝቡ ደግሞ ይጠቅመኛል የሚለውን አማራጭ በትክክል መዝና ድምፁን መስጠት አለበት። ሰፊ ባለ ደረጃ ወጥቶ መመዝገብና መምረጥ መቻል አለበት።

ዘመን፡ እናመሰግናለን።